

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

JASNA KOVAČIČ SIUKA

LITERARNE REVIJE IN ČASOPISI ZA OTROKE IN MLADE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
PREDŠOLSKA VZGOJA

JASNA KOVAČIČ SIUKA

Mentorica: red. prof. dr. MILENA MILEVA BLAŽIČ

LITERARNE REVIJE IN ČASOPISI ZA OTROKE IN MLADE

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2013

Svoji mentorici, red. prof. dr. Mileni M. Blažić, se iskreno zahvaljujem za vso pomoč, nove poglede, pohvale, spodbude, navdih, predvsem pa za topel človeški odnos. Tebi, Darko, hvala, ker me razumeš, ljubiš in mi daješ krila. Hvala tudi vsem, predvsem pa moji družini, da ste v minulih letih razumeli mojo željo in sprejeli pomanjkanje mojega prostega časa. Pot je bila dolga, a neverjetno izpolnjujoča, zato sem najbolj hvaležna sebi, ker sem si drznila narediti ta korak.

POVZETEK

Na področju razvoja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade se je od začetkov pojavljanja v 19. stoletju pa do danes veliko spremenilo. Spremembe so oblikovne in vsebinske. To delo jih poskuša natančneje predstaviti in pokazati, kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade ter katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade. Diplomsko delo v teoretičnem delu s pomočjo literarnoteoretičnega in literarnozgodovinskega pristopa predstavi slovenske literarne revije in časopise za otroke in mlade ter postreže s strnjanim zgodovinskim pregledom tovrstnih revij in časopisov. V empiričnem delu pa s pomočjo kvalitativne analize posameznih števil najboljših reprezentativnih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade v posameznem obdobju razloži več kot 150-letni razvoj tovrstnih revij in časopisov na Slovenskem.

Ključne besede: literarne revije in časopisi za otroke in mlade, dinamika pojavljanja, razlike in podobnosti, razvoj

ABSTRACT

Slovenian literary magazines and newspapers have experienced a lot of changes from their beginnings in the 19th century, which include form and content. This thesis attempts to present these changes thoroughly and show the dynamics of occurrence of Slovenian literary magazines and newspapers for children and youth. Furthermore, it presents the main differences and similarities between them. The theoretical part of the thesis presents Slovenian literary magazines and newspapers for children and youth through literary theory and literary history. It also introduces a serried historical overview of literary magazines and newspapers for children and youth. In the empirical part of the thesis, over a hundred and fifty-year-long development of Slovenian literary magazines and newspapers for children and youth is explained through qualitative analysis of individual issues of literary magazines and newspapers which are the most representative of a specific period of time.

Keywords: literary magazines and newspapers for children and youth, dynamics of occurrence, differences and similarities, development

KAZALO

1	UVOD	1
2	TEORETIČNI DEL	2
2.1	Otroška in mladinska književnost	2
2.2	Razvoj slovenske otroške in mladinske književnosti	3
2.3	Zgodovina slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade	4
3	EMPIRIČNI DEL	18
3.1	Oprelitev problema	18
3.2	Oprelitev vzorca	18
3.3	Metodologija	19
3.4	Raziskovalni vprašanja	19
3.5	Opazovani elementi	19
3.6	Analiza.....	21
3.6.1	Obdobje 1848–1918	21
3.6.2	Obdobje 1918–1941	25
3.6.3	Obdobje 1941–1945	28
3.6.4	Obdobje 1945–1991	31
3.6.5	Obdobje 1991–2004	33
3.6.6	Obdobje 2004–2013	36
3.6.7	Povzetek analize	38
4	SKLEP	49
5	SEZNAM LITERATURE IN VIROV	52
	PRILOGA: Delovna tabela	

KAZALO SLIK

Slika 1: Naslovnica prve številke Vedeža (1848).....	6
Slika 2: Naslovnica prve številke Vrtca (1871).....	7
Slika 3: Naslovnica prve številke Angelčka (1888)	7
Slika 4: Naslovnica prve številke Zvončka (1900).....	8
Slika 5: Naslovnica prve številke Novega rodu (1921).....	9
Slika 6: Naslovnica prve številke Našega rodu (1929).....	9
Slika 7: Naslovnica prve številke Luči (1935)	10
Slika 8: Naslovnica prve številke Cicibana (1945)	11
Slika 9: Naslovnica prve številke Pionirja (1945).....	12
Slika 10: Naslovnica prve številke Pionirskega lista (1948).....	12
Slika 11: Naslovnica prve številke Mladega rodu (1952)	13
Slika 12: Naslovnica prve številke Galeba (1954)	14
Slika 13: Naslovnica prve številke Kurirčka (1961)	14
Slika 14: Naslovnica prve številke Kekca (1991)	15
Slika 15: Naslovnica prve številke Cicidoja (1998).....	16
Slika 16: Po letu 1990 izhajajo številne revije za otroke in mlade.....	17
Slika 17: Rubrika Nenavadne besede.....	22
Slika 18: Podoba »miloserčne deklice«.....	24
Slika 19: Kotiček gospoda Doropoljskega	27
Slika 20: Slikopis »Zverine pokopavajo lovca«.....	29
Slika 21: Ilustracija, na kateri je izpostavljen Tito.....	32
Slika 22: Besedilo kot oglas	34
Slika 23: Rešitve nalog iz Bučke.....	37
Slika 24: Naslovnice analiziranih časopisov in revij.....	44
Slika 25: Primeri okraskov v Zvončku.....	44
Slika 26: Primer ilustracije neznanega avtorja (Vrtec).....	45
Slika 27: Primer ilustracije, kjer je avtorjevo ime del ilustracije (Zvonček).....	45
Slika 28: Primer ilustracije, kjer je avtor naveden (Cicido)	46
Slika 29: Primer nepodpisane fotografije v prilogi Zvončka	46
Slika 30: »Muzikalna naloga« kot priloga prve številke Vrtca (1871).....	47
Slika 31: Vandotov Kekec na hudi poti kot priloga 19. letnika Zvončka (1918).....	48
Slika 32: Napotki za starše kot priloga prve številke Cicidoja (1998)	48
Slika 33: Zgoščenka s pravljičami kot priloga prve številke Bučke (2004).....	48

1 UVOD

Literarne revije in časopisi za otroke in mlade so danes na voljo na vsakem koraku, njihova izbira je velika, vsebine so raznovrstne in prilagojene različno starim otrokom. Vedno pa ni bilo tako. Začetki literarnih revij in časopisov pri nas so bili precej drugačni – tovrstnih časopisov je bilo manj, namenjeni pa so bili večinoma mladini, ne pa tudi že predšolskim otrokom. Prva revija, namenjena tudi predšolskim otrokom, je bil Ciciban (Hojan, 1999, 59). Danes so revije namenjene tudi otrokom v predšolskem obdobju, ki še ne znajo brati in se z literarnim svetom srečujejo prek ilustracij in tako, da jim v revijah objavljene vsebine berejo drugi. Zgodil se je torej bistveni premik – kot potencialnega bralca se je začelo obravnavati že zelo majhnega otroka. Hkrati pa se je tega istega otroka začelo vzgajati v potrošnika, ki prek svojih staršev uresničuje svoje želje, na katere gleda kot na svoje potrebe. Številne revije so danes namreč izrazito komercialno obarvane.

Na področju razvoja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade se je od začetkov pojavljanja v 19. stoletju pa do danes torej zgodilo veliko sprememb. Te spremembe so oblikovne in vsebinske, natančneje pa jih bo poskušalo predstaviti to delo in pokazati, kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade ter katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade.

Diplomsko delo bo v teoretičnem delu s pomočjo literarnoteoretičnega in literarnozgodovinskega pristopa predstavilo literarne revije in časopise za otroke in mlade ter postreglo s strnjnim zgodovinskim pregledom tovrstnih revij in časopisov. V empiričnem delu pa bom s pomočjo kvalitativne analize med seboj primerjala posamezne številke literarnih revij in časopisov za otroke in mlade, ki so za določeno obdobje najbolj reprezentativni. Osredotočila se bom na obliko, vsebino, vizualno podobo, priloge ... S kvalitativno analizo, s katero bom zaobjela več kot stoletje in pol pojavljanja literarnih revij in časopisov za otroke in mlade, si želim pokazati razvoj tovrstnih revij in časopisov na Slovenskem.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Otroška in mladinska književnost

Književnost za otroke in mladino je del književnosti nasploh, in sicer tisti del, ki ga otroci in mladina berejo, poslušajo in sprejemajo glede na doseženo razvojno stopnjo, svoje interese in socialno-kulturne možnosti. Kar besedilo opredeljuje kot besedilo za otroke in mladino, je njegova prilagojenost mlademu bralcu, njegovim življenjskim izkušnjam, psihični zrelosti in sposobnosti analiziranja pojavov v okolju in odzivanja nanje. Načeloma se torej otroška in mladinska književnost glede na vsebino, motiv in tematiko ne loči od književnosti nasploh, drugačen pa je način predstavitve (Stražar, 1982, 5). Kobe M. pa pojasnjuje, da je mladinska književnost, imenovana tudi mladinsko slovstvo, mladinska literatura ali otroška in mladinska književnost, besedna umetnost, namenjena otrokom in odraščajočim mladostnikom (Kobe, 1993a, 172). Kmecl v Mali literarni teoriji piše, da je otroška in mladinska književnost književnost, prilagojena sprejemnim zmogljivostim mladega, otroškega bralca. Glede na duševno starost se omenjene zmogljivosti in zanimanja močno spreminjajo, zato ločimo več »starostnih« vrst otroške in mladinske književnosti: za predšolskega otroka, osnovnošolca, predmladostnika, mladostnika itd. Otroški bralec se s starostjo namreč zelo hitro spreminja (Kmecl, 1996, 304–305).

Mladinska književnost pa ni od nekdaj samostojna veja književnosti. Dokler ni bilo otroštvo pojmovano kot posebno obdobje v življenju, mladinska književnost namreč ni mogla postati samostojno področje (Blažić, 2011, 32–33). Predliterarne začetke mladinske književnosti lahko tako najdemo šele v družbi 17. stoletja, ko so začeli upoštevati otroštvo kot posebno obdobje v življenjskem ciklu. Novo pojmovanje otroštva (opisuje ga francoski zgodovinar Philip Ariès v delu *Otrok in družinsko življenje v starem režimu*) in dostopnost izobraževanja sta bistveno vplivala na razvoj mladinske književnosti, ki je bila vzgojno sredstvo za socializacijo otrok, kasneje pa tudi sredstvo za opismenjevanje (Blažić, 2011, 27).

Kot književnost za otroke in mladino v grobem označujemo:

- besedila, ki so bila ustvarjena posebej za otroke in mladino, in
- besedila, ki jih otroci in mladina sprejmejo, ne da bi bila ustvarjena posebej zanje.

Natančneje pa naj bi otroška in mladinska književnost izhajala iz štirih virov:

- besedila, ki so jih odrasli avtorji napisali posebej za mlade bralce,

- besedila, ki so prevzeta iz književnosti za odrasle,
- besedila iz ljudskega slovstva, ki so po nastanku anonimna in so praviloma ohranjena po ustnem izročilu, in
- besedila, ki so nastala po vsebinah, prevzetih iz drugih umetnostnih medijev (še največkrat filma) (Stražar, 1982, 5–6).

M. Blažič omenja še besedila, namenjena mlademu naslovniku, ki jih berejo odrasli, in besedila, ki so jih napisali otroci ali mladi avtorji (do 18. leta), a jih prav tako berejo bolj odrasli kot mladi (Blažič, 2011, 14).

2.2 Razvoj slovenske otroške in mladinske književnosti

Razvoj mladinske književnosti na Slovenskem je podoben razvoju mladinske književnosti v Evropi – prve slovenske knjige za otroke in mlade so začeli tiskati kot predhodnico mladinske književnosti, namenjene pa so bile začetnemu opismenjevanju in verski vzgoji. Mladinska književnost je potrebovala okrog 300 let od izdaje prvih knjig v slovenščini (Trubarjev Katekizem in Abecednik leta 1550) do prve posvetne revije za šolsko mladino Vedež (1848–1850) (Blažič, 2011, 37). Sociološko gledano se je začela mladinska književnost v 19. stoletju razvijati kot vzgojno sredstvo različnih religij, verstev in vzgojnih konceptov (Blažič, 2011, 33).

Prvo knjigo za slovenske mlade bralce je napisal protestant Sebastijan Krelj. Njegova Otročja biblija iz leta 1566 je teoretična, poučna, morda celo šolska knjiga z izrazito tendenčno vsebino, ki pa je bila nedvomno namenjena mlademu človeku. Enaka oznaka bi lahko veljala tudi za prvo katoliško knjigo avtorja Lenarta Pacherneckerja z naslovom Posnetek katoliškega katekizma v slovenskem jeziku (1574). Posvetna vsebina pa se je v književnosti za otroke in mlade uveljavila šele z razsvetljenstvom (Marko Pohlin, Valentin Stanič). Kasneje je svoje pisanje namenjal mladim Anton Martin Slomšek, ki je začel leta 1846 za duhovščino in učiteljstvo izdajati almanah Drobotnice (1846–1901), da bi jim na ta način pomagal pri iskanju besedil in zglednih pripovedi za otroke in mladino. V slovenski književnosti je prišlo do količinsko obsežnejšega zavestnega ustvarjanja za otroke šele v drugi polovici 19. stoletja. Sprva so bile knjige za otroke in mlade razmeroma redke in svojim bralcem niso omogočale doživljanja literarno-umetniške vsebine, zaradi česar se je pogosto dogajalo, da so za otroke in mlade prirejali besedila iz književnosti za odrasle. Tako mnoga besedila, prevzeta v otroško in

mladinsko književnost, sodijo celo med klasična dela mladinske književnosti (Stražar, 1982, 6–7).

Zgodovino slovenske otroške in mladinske književnosti lahko okvirno delimo na pet obdobj:

- *predliterarno obdobje (1550–1850)*: otrok oz. mladostnik je bil le posreden naslovnik predvsem v neliterarnih besedilih z versko ali poučno vsebino, v času romantike in realizma so številna besedila v procesu literarne recepcije postala mladinska (npr. Prešernov Povodni mož);
- *začetno obdobje (1850–1900)*: začetek posvetne mladinske književnosti, mejnik predstavlja izdaja prve posvetne revije Vedež: časopis za šolsko mladost;
- *avtorsko obdobje (1900–1950)*: primarno besedno produkcijo začne spremljati skromna strokovna javnost, nastajati začnejo knjige s prvinami ilustracij;
- *obdobje razcveta, inovacij in raznolikosti (1950–1980)*: velik napredek na področju literarne produkcije, sekundarne literature o mladinski književnosti in institucionalizacije predmetnega področja na univerzitetni ravni;
- *obdobje sodobne slovenske mladinske književnosti (po letu 1980)*: to obdobje še traja, njegove značilnosti pa so: posebna usmeritev k problemski tematiki in internacionalizaciji, pluralizem interesov ter dokončna uveljavitev stroke na vseh štirih slovenskih univerzah in v širšem kulturnem prostoru (Blažič, 2011, 59).

Pomemben dejavnik v razvoju mladinske književnosti so revije in časopisi za mlade bralce. Posredno niso bili povezani le s šolo in izobraževanjem, ampak tudi z dejavnostmi zunaj šole, še vedno pa so bili v kontekstu vzgoje (Blažič 2011, 38).

2.3 Zgodovina slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade

Preden pogledamo zgodovino slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade, moramo definirati, kaj literarna revija sploh je. Literarna revija je periodična publikacija, namenjena samo ali predvsem leposlovju in razpravljanju o njem. Izhaja večinoma mesečno, lahko pa tudi tedensko ali letno. Večinoma literarni so tudi dijaški listi ter listi za otroke in mladino (Munda, 1992, 204). V literaturi poleg termina literarna revija zasledimo tudi termin mladinsko časopisje. Pod pojmom mladinsko časopisje razumemo periodične publikacije, namenjene otrokom in mladini. Mladinsko časopisje ima vse značilnosti časopisja: redno

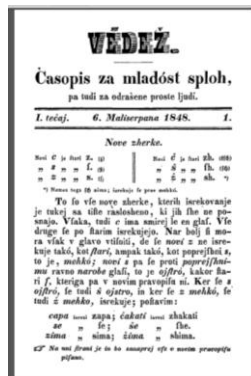
periodično izhajanje (navadno med šolskim letom), naklado, aktualnost in usmerjenost k določenim bralcem (Amon in Kobe, 1993, 177).

Literarne revije in časopisi za otroke in mlade imajo pomembno vlogo pri razvijanju otrokovih bralnih navad (pedagoški vidik) in pri posredovanju vsebin, ki jih je težko ali morda celo nemogoče najti v knjigah za otroke (literarno-estetski vidik). V Evropi so se prvi časopisi za otroke in mlade pojavili v drugi polovici 18. stoletja, na slovenskih tleh pa se je prvi tovrstni časopis pojavil leta 1848 (Stražar, 1982, 59). Predhodnik slovenskih literarnih revij je bil mladinski tednik *Vedež* (1848–1850), šele kasneje pa so se zvrstile tudi literarne revije, namenjene predvsem leposlovju in literarnim vprašanjem, ki so zajemale tudi druge umetnosti in stroke (Munda, 1992, 204). Zdaj pa pogledjmo nekaj najpomembnejših literarnih revij za otroke in mlade, ki so se pojavile na slovenskih tleh od začetkov leta 1848.

Vedež (1848–1850):

Vedež je bil prvi slovenski tednik za mladino. Izhajal je v Ljubljani in je sprva nosil podnaslov »Časopis za mladost sploh, pa tudi za odrašene proste ljudi«. Urednik je bil Ivan Navratil, ki je k sodelovanju povabil okrog 30 pisateljev in pesnikov, založnica pa je bila Rozalija Eger (Amon, 2000, 163). V *Vedež* so poleg urednika Navratila pisali tudi Matija Valjavec, Anton Strajnsak in Andrej Praprotnik (*Vedež*, 1848). *Vedežev* program je bil pretežno vzgojno-moralističen, zaradi leposlovnih in slovničnih prispevkov pa so ga uporabljali tudi v šolske namene (Amon, 2000, 163). *Vedež* je namreč prinašal pesmi, basni, poučne povesti in zgodbe, zgodovinske članke, dajal je nasvete za vsakdanje potrebe, mlade je učil spoznavati naravo in njene pojave, opisoval je živalstvo, znamenitosti domovine, navade in običaje Slovencev, razlagal slovensko slovnico, učil sestavljati pisma, predstavljal življenjepise znamenitih Slovencev ... (Stražar, 1982, 59). Časopis je prenehal izhajati, ker je odvrčal naročnike s ponatiskovanjem prispevkov iz celovške Slovenske bčele in Ljubljanskega časnika, zapustilo pa ga je tudi več mladih piscev, ker je urednik objavljati besedila v ilirščini, tovrstno »hrvatiziranje« pa mladim piscem ni bilo všeč (Amon, 2000, 163). *Vedež* je kot prvi slovenski poučni in leposlovni list za mladino pomenil pomemben korak pri uveljavljanju pisanja za mlade, saj se je po njem vrsta slovenskih ustvarjalcev začela zavestno obračati k mlademu bralcu (Stražar, 1982, 7). Časopis je sprožil proces laizacije piscev za mladino, ki so se dotlej rekrutirali predvsem iz vrst duhovščine. Med posvetnimi sodelavci *Vedeža* so se pisanju posvetili predvsem nekateri posvetni učitelji, tako da je odtlej

učiteljstvo postopoma prevzemalo idejno usmerjanje, pisanje in vrednotenje pisanja za mladino (Kobe, 1998, 5).

Slika 1: Naslovnica prve številke Vedeža (1848)

Vir: <http://www.dlib.si/>

Vrtec (1871–1944):

Vrtec je bil katoliški mladinski časopis, ki je izhajal enkrat mesečno v Ljubljani, s podnaslovom »Časopis s podobami za slovensko mladost«. Prvi urednik je bil Ivan Tomšič. Po zasnovi je bil Vrtec podoben Vedežu; njegova vsebinska zasnova je obsegala zabavo, izobraževanje, krščansko in domovinsko vzgojo, vseboval pa je tudi literarne in neliterarne sestavke: leposlovje, stvarna (naravoslovje, zgodovina, zemljepis, literarna zgodovina, vera) in zabavna (uganke, rebusi, dovtipi, igre) besedila ter glasbeno prilogo. V Vrtecu so objavljali najpomembnejši slovenski mladinski ustvarjalci (Fran Levstik, Janez Trdina, Oton Župančič, Dragotin Kette, Josip Murn, Ksaver Meško, Josip Vandot) in veliko ženskih dopisnic, predvsem učiteljic. Po Vrtecu so se zgledovali številni dijaški listi. Od leta 1895 je imel prilogo Angelček (Saksida, 2000, 391–392). Vrtec je prvi uvedel igre za mladino, s čimer se je mladinskemu pesništvu in pripovedništvu pridružila tudi dramatika (Kobe, 1998, 5).

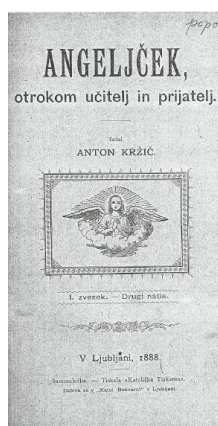

Slika 2: Naslovnica prve številke Vrtca (1871)

Vir: <http://www.dlib.si/>

Angelček (1887–1935):

Angelček je bil katoliško usmerjen mladinski list. Izhajal je v Ljubljani in se je do leta 1901 imenoval Angeljček. Leta 1935 se je združil z verskim mladinskim listom Lučka z neba v Luč. Angelček je ustanovil Anton Kržič in ga sprva izdajal v samozaložbi; ko je prevzel uredništvo Vrtca, pa je leta 1895 list Angelček priključil Vrtcu kot samostojno prilogo za najmlajše bralce. Kržič je v Angelčku razvil številne rubrike z izrazito nabožno-vzgojno vsebino. V listu so sodelovali tudi mladi Oton Župančič, Dragotin Kette, Josip Murn in Ivan Cankar (Kobe, 1987, 79). Angelček je bil izrazito religiozno obarvan list; ko je postal priloga Vrtca, pa je enako konzervativen začel postajati tudi Vrtec (Stražar, 1982, 59).

Slika 3: Naslovnica prve številke Angelčka (1888)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Zvonček (1900–1939):

Zvonček je bil liberalni mladinski časopis, ki je izhajal mesečno v Ljubljani (od šolskega leta 1925/26 pa desetkrat v šolskem letu). Nastal je kot protiutež Vrtcu – izdajali so ga namreč učitelji, združeni v Zavezo avstrijskih učiteljskih društev. Prvi urednik je bil Engelbert Gangl. Zvonček je bil liberalen, po opremi in zasnovi sodoben, bil je tudi bogato ilustriran, vsebinsko pa je zajemal leposlovna in neleposlovna besedila ter zabavne sestavke (rebusi, šale) in imel glasbeno prilogo. V časopisu so objavljali učitelji in mladinski pisatelji (Oton Župančič, Fran Žgur, Marica Gregorič-Stepančič, Josip Vandot, Ivo Trošt, Srečko Kosovel, Anton Ingolič idr.). Posebnost lista je bila rubrika Kotiček gospoda Doropoljskega, v kateri so objavljali otroška besedila (pisma, otroške pesmi) in hudomušne odgovore nanje. Zvonček je imel 1000–2000 naročnikov, izhajal pa je v višji nakladi. Po kakovosti je presegal druge podobne časopise (Saksida, 2001, 278).

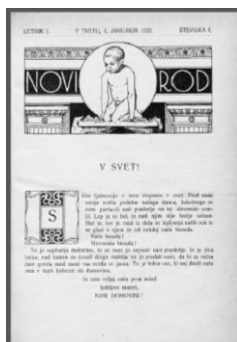

Slika 4: Naslovnica prve številke Zvončka (1900)

Vir: <http://www.dlib.si/>

Novi rod (1921–1926):

Novi rod je bil leposlovni in poučni mladinski list, ki je s podnaslovom List za mladino izhajal v Trstu sprva kot mesečnik, kasneje pa desetkrat letno. Izdajala ga je Zveza slovanskih učiteljskih društev v Italiji, prvi urednik je bil Janko Samec. S prispevki so sodelovali vsi pomembnejši slovenski literarni ustvarjalci: France Bevk, Alojz Gradnik, Igo Gruden, Josip Ribičič, Cvetko Golar, Fran Milčinski, Oton Župančič in Tone Seliškar. Novi rod je objavljala poučne članke in prevode pravljic iz drugih slovanskih jezikov. Sprva so vanj pisali tudi otroci. List je bil pomemben za ohranjanje slovenske narodne zavesti in za domovinsko vzgojo mladih, predvsem osnovnošolcev, na Primorskem (Brecelj, 1994, 31).

Slika 5: Naslovnica prve številke Novega rodu (1921)

Vir: <http://www.dlib.si/>

Naš rod (1929–1944):

Iz tradicije Novega rodu, ki je izhajal v Trstu (1921–1926), je zrasel Naš rod, ki je pomenil novo stopnjo v razvoju slovenskega revialnega tiska za otroke. Posebej pomembno je, da so ilustracije prispevali skoraj vsi takratni slovenski slikarji, zaradi česar se je v javnosti spremenil odnos do ilustracij k besedilom za otroke – veljati je začelo, da morajo ilustracije ustrezati otrokovi dojemljivosti in biti na primerni umetniški ravni. V Našem rodu so bili objavljeni številni in vsebinsko raznoliki poučni sestavki in kratke zanimive vesti (Stražar, 1982, 60). Naš rod je urejal Josip Ribičič, zadnja dva letnika pa Ivan Tavčar. Ves čas izhajanja je bil vodilna, predvsem literarna revija za osnovnošolce. Sodelovali so Fran Milčinski, Fran Saleški Finžgar, France Bevk, Tone Seliškar, Kristina Brenkova, Lili Novy idr. V občasni glasbeni rubriki sta notne zapise svojih skladb objavljala Emil Adamič in Marij Kogoj. Časopis je s stalno rubriko mlade bralce spodbujal k dopisovanju oz. k lastni besedni ustvarjalnosti (Kobe, 1993b, 341–342).

Slika 6: Naslovnica prve številke Našega rodu (1929)

Vir: <http://www.dlib.si/>

Luč (1935–1945):

Luč, verski list za mladino, je bil namenjen otrokom, voditeljem in učiteljem Marijinih vrtcev. Izhajal je v Ljubljani, urejal pa ga je Krizostom Sekovanič. Med drugo svetovno vojno je bil eden izmed listov, ki so si prizadevali za ohranitev slovenske katoliške tradicije. Nastal je z združitvijo Angelčka (1887–1935) in Lučke z neba (1931–1935) (Amon, 1992, 334). V njem so objavljali Gregor Mali, Niko Jeločnik, Vida Taufer, Angela Cerar idr. (Luč, 1935/36).

Slika 7: Naslovnica prve številke Luči (1935)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Ciciban (1945–):

Po osvoboditvi leta 1945 je začela Mladinska knjiga izdajati Ciciban, prvo revijo, namenjeno tudi predšolskim otrokom (Hojan, 1999, 59). Ciciban oz. list za najmlajše izhaja v Ljubljani in se navezuje na uredniško tradicijo mladinskega lista Naš rod, katerega urednik Josip Ribičič je postal tudi prvi urednik Cicibana. Okrog Cicibana se že od vsega začetka zbirajo znani slovenski pisci (France Bevk, Janez Bitenc, Kristina Brenkova, Ferdo Godina, Anton Ingolič, Kajetan Kovič, Neža Maurer, Tone Pavček, Ela Peroci), ilustratorji in strokovnjaki z različnih strokovnih in znanstvenih področij. Poleg del slovenskih piscev so v Cicibanu tudi dela iz evropske in svetovne mladinske književnosti. Do druge polovice sedemdesetih let so v Cicibanu prevladovali literarni sestavki, kasneje pa so se začele pojavljati raznovrstne spodbude za samostojno ustvarjalno delo otrok (Kobe, 1988, 65). Ciciban je s pestrim izborom avtorjev in prispevkov že prav na začetku postal pomemben pripomoček vzgojiteljem in učiteljem pri njihovem delu in v vseh teh letih popestril marsikatero igralno ali učno uro (Štumerger, 1995, 121). Revija je rekord v številu tiskanih izvodov v enem letniku

postavila v šolskem letu 1980/81, ko je bila redna mesečna naklada 95.000 izvodov (Vse najboljše, Ciciban!, 2013).

Slika 8: Naslovnica prve številke Cicibana (1945)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Pionir (1945–1990):

Pionir je bil v petdesetih letih osrednja slovenska otroška literarna revija z delno poljudno vsebino, v kateri so objavljali vodilni pisci za mladino, v šestdesetih letih pa je postal osrednja jugoslovanska poljudnoznanstvena revija za osnovnošolce, ki je posodabljala učno snov različnih predmetov, uveljavila pa je tudi barvno fotografijo in sodoben slog pisanja za otroke. V šestdesetih letih so v reviji prevladovala neleposlovna besedila, njihovi avtorji pa so bili Jože Prharc, Sandi Sitar, Tibor Sekelj, France Planina, Pavel Kunaver, Anton Slodnjak, Anton Polenec, Viktor Smolej idr. (Pionir, 1960/61). To tradicijo nadaljuje od leta 1990 mesečna poljudnoznanstvena revija Gea, ki je namenjena bralcem vseh starosti. Pionir je najvišjo naklado dosegel v obdobju 1968–1972, ko je izhajal tudi v hrvaškem in srbskem jeziku (takrat je izhajal v nakladi okrog 160.000 izvodov). Med prvimi uredniki je bil Sergej Vošnjak (Longyka, 1994, 340).

Slika 9: Naslovnica prve številke Pionirja (1945)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Pionirski list (1948–1990):

Pionirski list je informativni, izobraževalni in razvedrilni tednik za šolsko mladino, ki je začel izhajati kot glasilo slovenskih pionirjev. Prvi urednik je bil Boris Makovec. Od leta 1985 je izhajal kot PIL s podnaslovom Pionirski list, od leta 1990 pa kot PIL s podnaslovom Pisani list. Najprej je spodbujal osnovnošolce k aktivnostim v pionirski organizaciji, kmalu pa je uredništvo k sodelovanju pritegnilo znane slovenske ilustratorje, književnike, novinarje in strokovnjake (Durjava, 1994, 341). Neleposlovna besedila so prispevali Manca Košir, Vladka Durjava, Mitja Cjuha, Meta Tavčar, Alenka Princival, Samo Kuščer, Janez Bogataj idr., leposlovna pa Primož Suhodolčan, Karel Grabeljšek, Jelka Mihelič, Ferdo Godina, Vitomil Zupan, Miha Matè idr. (Pionirski list, 1984/85). Tednik se je vsebinsko obogatil in razvil v časopis za šolarje od 10. do 14. leta. List spodbuja samostojno ustvarjalnost mladih. Med izobraževalnimi rubrikami se je najbolj uveljavila Vesela šola, ki se je razvila v gibanje za sproščeno in aktualizirano obliko pridobivanja znanja in splošne izobrazbe (Durjava, 1994, 341).

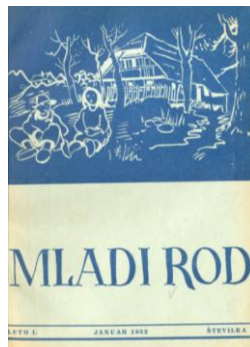

Slika 10: Naslovnica prve številke Pionirskega lista (1948)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Mladi rod (1952–):

Mladi rod je revija za učence avstrijskokoroških dvojezičnih šol, v kateri objavljajo mladinski pisci in ilustratorji z avstrijske Koroške in iz Slovenije (Stergar, 1993, 179–180). V Mladem rodu so objavljali France Bevk, Valentin Polanšek, Karel Širok, Dragotin Kette, Oton Župančič, Cvetko Golar, Fran Milčinski, Simon Jenko, Viktor Pirnat, France Meteljko, Igo Gruden, Anton Aškerc idr. (Mladi rod, 1952). Še v času obveznega dvojezičnega osnovnošolskega pouka na avstrijskem Koroškem je revijo začel izdajati in zalagati starosta slovenskih koroških učiteljev Franc Aichholzer. Zaradi pomanjkanja primernih šolskih knjig in beril v slovenščini je bil list na Koroškem predvsem v prvih dveh desetletjih izhajanja pomožni učbenik, še vedno pa je pomembno sredstvo jezikovne socializacije slovenskih otrok in pripomoček za spoznavanje slovenske kulture. List objavlja didaktične pripomočke (delovne liste) in prinaša nemške prevode, s katerimi želi vzbuditi zanimanje tudi pri nemško govoreči mladini (Stergar, 1993, 179–180).

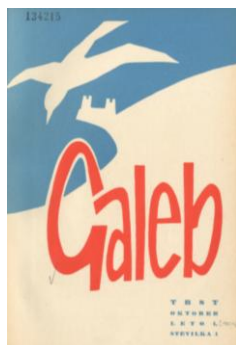

Slika 11: Naslovnica prve številke Mladega rodu (1952)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Galeb (1954–):

Galeb je mladinska revija, ki kot mesečnik izhaja v Trstu, objavlja pa sestavke iz slovenske zamejske in matične mladinske literature, črtice, pesmice idr. Revija je dragoceno pomagalo osnovnim šolam s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem, pomembna pa je tudi za narodnostno prebujajočo se Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino. Prvi urednik je bil Ivan Grbec, dolgoletni pa Lojze Abram (Jeri, 1989, 176). V reviji so sodelovali Vida Taufer, Alojz Gradnik, Rada Jelinčič, Hinko Medič, Jože Pahor, Anica Požar, Slava Pahor, Ilka Vašte, Jožica Martelanc, Fran Žgur idr. (Galeb, 1954).

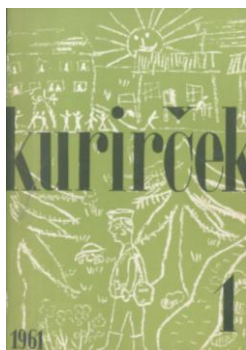

Slika 12: Naslovnica prve številke Galeba (1954)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Kurirček (1961–1991):

Kurirček je bil literarna revija za osnovnošolce in je izhajal enkrat mesečno. Prvi urednik je bil Milko Štolfa. Revija je sprva mlade bralce obveščala o štiriletnem narodnoosvobodilnem boju, toda že kmalu so se okrog nje zbrali mladinski pisatelji in ilustratorji, ki so ustvarjali predvsem za bralce srednje stopnje osnovnih šol (Kajzer, 1992 ,79). Besedila so prispevali Ivo Minatti, Tone Seliškar, Josip Ribičič, Lojze Zupanc, Jože Olaj, Drago Kumer, Črtomir Bohinjc, France Kosmač idr. (Kurirček, 1961/62). Od leta 1980 je revija izhajala v večjem formatu, povečanem obsegu in z barvnimi ilustracijami, kar je omogočilo večji delež literarnih prispevkov. Kurirček je začel izhajati v nakladi 20.000 izvodov, vendar je v svojem najboljšem času (leta 1984) dosegel naklado 50.000 izvodov. Kasneje mu je naklada spet padla. Namesto Kurirčka od leta 1991 izhaja Kekec. Sodelovanje pri reviji je mnoge mladinske pisatelje spodbudilo k pisanju besedil, ki so pozneje izšla tudi samostojno (Kajzer, 1992 ,79).

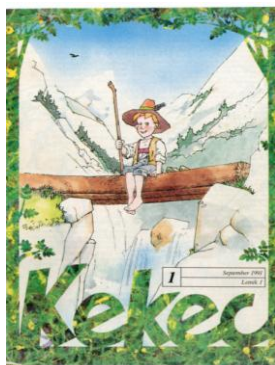

Slika 13: Naslovnica prve številke Kurirčka (1961)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Kekec (1991–):

Kekec je od začetka svojega izhajanja osrednja in edina slovenska literarna revija za učence od 2. do 5. razreda osnovnih šol (Revija Kekec, 2012). Prvi urednik Kekca je bil Jože Horvat (Kekec, 1991, 2). V šolskem letu izide 10 števil, ki so opremljene z barvnimi ilustracijami. Revija objavlja veliko izvirnih zgodb in pesmi najbolj priljubljenih sodobnih slovenskih pisateljev in pesnikov, predstavlja pa tudi nekatere avtorje in njihova dela iz preteklosti (Revija Kekec, 2012). V Kekcu so sprva objavljali Franjo Frančič, Josip Vandot, Polonca Kovač, Tone Pavček, Bogdan Novak idr. (Kekec, 1991). V zadnjem času pa svoja besedila prispevajo Dim Zupan, Tatjana Kokalj, Marjan Kovačevič Beltram in Jasmina Bolčina (Kekec, 2013). Kekec prinaša številne prevode zgodb in pesmi najbolj priljubljenih sodobnih mladinskih pisateljev z vseh koncev sveta, v njem pa z ilustracijami sodelujejo najboljši domači in tuji slikarji. Poleg leposlovja so v Kekcu tudi poljudnoznanstvena besedila, besedila o slovenskem jeziku in književnosti, naravoslovju, kulturi, umetnostni zgodovini, likovnem pouku, glasbi, ljudskem izročilu idr. Uredništvo namenja prostor šolarjem, ki lahko z zgodbami, pesmimi, poljudnimi prispevki in likovnimi deli sodelujejo v rubriki Kekčeva pošta. Uredništvo vsako leto organizira nagradni natečaj Mladi literati za najboljše otroške zgodbe in pesmi ter natečaj Mali malarji za najboljše likovne prispevke (Revija Kekec, 2012).

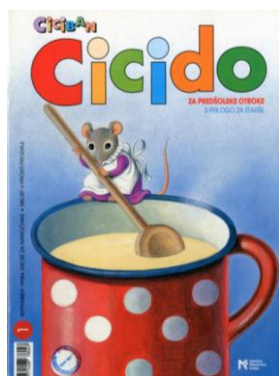
Slika 14: Naslovnica prve številke Kekca (1991)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Cicido (1998–):

Ustvarjalci Cicibana so ugotovili, kako težko je v isti reviji zadovoljiti potrebe različno starih otrok, zato so leta 1998 pripravili in izdali prvi Cicido, revijo za otroke od 2. do 5. leta (Predstavitev revije Cicido, 2013). Prva urednica je bila Nataša Bucik (Cicido, 1998, 3). Cicido je nastal z namenom, da bi bolje poskrbeli za primernost starosti in razvojni stopnji

otrok, zasnovan pa je kot revija z leposlovno in poučno vsebino. Pri ustvarjanju revije sodelujejo najboljši slovenski pisci, ilustratorji in strokovnjaki s področja razvojne psihologije, pedagogike, naravoslovja ter likovne in športne vzgoje, osnovni namen revije pa je ponuditi dovolj kakovostnega gradiva za estetsko vzgojo na področju besedne, likovne in glasbene umetnosti ter ponuditi gradivo za socialno učenje in učenje na vseh področjih intelektualne in gibalne vzgoje. Najpogostejši avtorji leposlovnih besedil so: Niko Grafenauer, Bina Štampe Žmavc, Anja Štefan, Svetlana Makarovič, Neža Maurer, Boris A. Novak, Andrej Rozman idr. Revija v didaktičnem delu pokriva vsa področja otrokovega razvoja (drobna motorika, jezik, logika, prostorske in numerične predstave). Cicidoju je bila od prvega letnika izhajanja priložena priloga Za starše, z letnikom 2007/2008 pa se je del te vsebine preselil na spletne strani. Cicido ima tudi posebno vzgojno-izobraževalno rubriko Cici Vesela šola, ki vsak mesec obravnava drugo temo s področja kulture oz. estetske vzgoje, socialnega učenja, družbe, naravoslovja, tehnike, ekologije, športa ... (Predstavitev revije Cicido, 2013).

Slika 15: Naslovnica prve številke Cicidoja (1998)

Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica

Po letu 1990 zaznavamo pluralizem na področju otroške in mladinske književnosti, ki se kaže kot komercializem, razvoj sodobnega založništva knjig za otroke, ustanavljanje spletnih strani za otroke in pojav komercialnih revij za otroke (Blažič, 2011, 46). Te revije so: Petka: list za radovedne (1993–), Čukec: prvi slovenski ugankarski zabavnik (1994–), Miki Miška (1994–), Pinko: razvedrilni mesečnik za najmlajše – križanke, igrice, zanke za vse otroke (1994–2011), Tom & Jerry (1994–), Zmajček (1994–), Polžek: revija za punčke in fantke (1997–1998), Duhec (1999–), Medvedek Pu: za najmlajše (1999–), Pikapolonica: revija za radovedne, ustvarjalne in igrive otroke (1999–), Hepko: prva svetovna revija za otroke (2001–),

Trobentica: za vedoželjne in igrive (2001–), Zvonček: revija z glasbeno prilogo za otroke (2002–), Barbie (2003–), BimBam: revija za otroke z računalniško in avdio zgoščenko (2003–2012), National Geographic Junior: revija za mlade raziskovalce in pustolovce (2003–), Princeska (2003–), Bučka: revija za otroke z avdio zgoščenko (2004–2012), Moj planet: revija, s katero se zabavam in raziskujem svet (2005–), Frkolin: revija za otroke od 4. leta dalje (2006–), Miki Max (2006–), National Geographic Mini (2006–), Cici zabavnik: najboljša revija za zabavo in ustvarjanje (2007–), Dodo: revija za radovedne otroke od 4. do 8. leta z računalniško-glasbeno zgoščenko (2007–2008), Lepe princeske (2007–2008), Pampi: poučna in zabavna revija za najmlajše (2007–), Princeska ekstra (2008–), Mini moj planet (2007–2011), ki se nadaljuje kot Mali moj planet (2011–), Moj moj: čarobna dežela risank (2011–), Hello Kitty (2012–), Spider-man (2012–) idr. Pojavile so se tudi brezplačne revije, ki so dosegljive na spletnih straneh: Bomi: prva brezplačna otroška revija (2007–; www.bomi.si), Piki: revija za mlade raziskovalce in nadebudneže (2007–; www.piki.si), Modri Jan: revija za spoznavanje in ohranjanje narave za otroke od 4 do 12 let (2010–; www.modri-jan.si).

Slika 16: Po letu 1990 izhajajo številne revije za otroke in mlade

Fotografija: Jasna Kovačič Siuka

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Opredelitev problema

Na področju razvoja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade se je od začetkov pojavljanja v 19. stoletju pa do danes zgodilo veliko sprememb. V empiričnem delu bom med seboj primerjala posamezne številke literarnih revij in časopisov za otroke in mlade, ki so za določeno obdobje najbolj reprezentativni. Osredotočila se bom na obliko, vsebino, vizualno podobo, priloge ... S primerjavo si želim pokazati razvoj slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade.

3.2 Opredelitev vzorca

Raziskovalni vzorec zajema po eno številko sedmih različnih literarnih revij oz. časopisov za otroke in mlade (Vedež (1848–1850), Vrtec (1871–1944), Zvonček (1900–1939), Naš rod (1929–1944), Ciciban (1945–), Cicido (1998–) in Bučka (2004–2012)), razdeljenih v šest obdobj:

- 1848 (pomlad narodov)–1918 (konec prve svetovne vojne),
- 1918 (konec prve svetovne vojne)–1941 (začetek druge svetovne vojne),
- 1941 (začetek druge svetovne vojne)–1945 (konec druge svetovne vojne),
- 1945 (konec druge svetovne vojne)–1991 (slovenska osamosvojitve),
- 1991 (slovenska osamosvojitve)–2004 (vstop Slovenije v Evropsko unijo),
- 2004 (vstop Slovenije v Evropsko unijo)–2013 (danes).

Analizirane številke revij oz. časopisov so po obdobjih naslednje:

- 1848–1918: Vedež, leto 1848, letnik 1, številka 1, in Vrtec, leto 1871, letnik 1, številka 1,
- 1918–1941: Zvonček, leto 1918, letnik 19, številki 1 in 2,
- 1941–1945: Naš rod, leto 1941/42, letnik 13, številka 1,
- 1945–1991: Ciciban, leto 1945, letnik 1, številka 1,
- 1991–2004: Cicido, leto 1998, letnik 1, številka 1,
- 2004–2013: Bučka, leto 2004, letnik 1, številka 1.

Posamezne revije oz. časopisi so bili izbrani glede na reprezentativnost v posameznem obdobju. Kriterij reprezentativnosti je ocena odmevnosti in vpliva v posameznem obdobju,

dolžina izhajanja in inovativnost. Izjema je zadnje obdobje, v katerem zaznavamo pluralizem na področju izhajanja revij za otroke in mlade ter hkrati opažamo, da se nobena od revij še ni profilirala do te mere, da bi jo lahko opredelili kot najbolj reprezentativno revijo celotnega obdobja. Številne revije so se pojavile, izhajale kratek čas in izginile. V primeru zadnjega obdobja sem izbrala revijo Bučka zaradi dolžine izhajanja in ker se je pojavila na začetku obdobja, torej leta 2004.

Enota analize je številka posamezne revije oz. časopisa za otroke in mlade. Analizirana številka revije oz. časopisa je bodisi prva številka v prvem letniku izhajanja bodisi prva številka v začetnem letu posameznega obdobja. Izjema je Naš rod, kjer je analizirana prva številka v šolskem letu 1941/42, kar pa ni tudi prva številka v letu 1941. Razlog za to je, da posamezne številke v letniku niso označene z mesecem, ko so izšle, zaradi česar je nemogoče vedeti, katera je prva številka v letu 1941. Vzorec zajema najbolj reprezentativne revije posameznih obdobj, zato bo z njegovo pomočjo mogoče sklepati, kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade ter katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade.

3.3 Metodologija

Za obdelavo podatkov bom uporabila kvalitativno analizo.

3.4 Raziskovalni vprašanja

V teoretičnem delu sem s pomočjo literarnozgodovinskega pristopa že nekoliko odgovorila na raziskovalno vprašanje: »Kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade?«. V empiričnem delu bom s kvalitativno analizo posameznih številk literarnih revij in časopisov za otroke in mlade ta odgovor še razširila, odgovoriti pa bom poskušala še na drugo raziskovalno vprašanje: »Katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade?«

3.5 Opazovani elementi

Formalni podatki:

– *urednik/-ca,*

- *izdajatelj/-ica oz. založba,*
- *pogostost izhajanja.*

Oblika:

- *pisava: velike/male tiskane črke,*
- *velikost: velika, majhna,*
- *število strani.*

Vizualna podoba:

- *tisk: črno-beli, barvni.*

Vsebina:

- *rubrike;*
- *uvodnik;*
- *število vseh besedil;*
- *leposlovna besedila;*
- *neleposlovna (poučna) besedila,*
- *polleposlovna (literarizirana) besedila;*
- *leposlovna besedila – avtorstvo: ljudsko/anonimno, avtorsko, ljudsko* (predelave);*
- *leposlovna besedila – literarna vrsta: poezija, proza, dramatika;*
- *leposlovna besedila – književnost: slovenska (mladinska) književnost, svetovna (mladinska) književnost;*
- *besedno in nebesedno: samo besedno, kombinacija besednega in nebesednega;*
- *avtorstvo pri nebesednem: ljudsko/anonimno, avtorsko;*
- *prevladujoča tematika: vzgojna (družbena, politična, verska), poučna, estetska.*

Priloge:

- *število prilog,*
- *vrsta priloge: literarna, neliterarna.*

3.6 Analiza

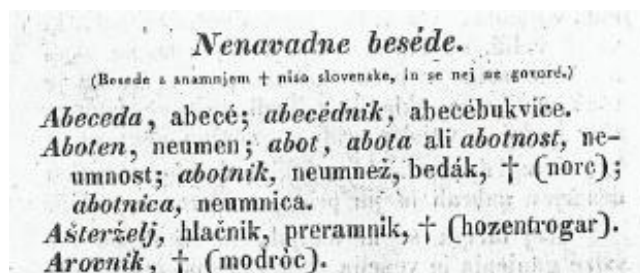
3.6.1 Obdobje 1848–1918

Vedež (leto 1848, letnik 1, številka 1):

Vedež je izhajal kot tednik od leta 1848 do leta 1850, s podnaslovom »Časopis za mladost sploh, pa tudi za odrašene proste ljudi«. Urednik analizirane številke je Ivan Navratil, založnica pa Rozalija Eger. Tisk je črno-beli, format pa manjši od A5. Uporabljene so male tiskane črke. Analizirana številka, ki je prva od vseh, ima 8 strani in naslednje rubrike: Nenavadne besede, Novice, Povesti in zgodbe, Razni (mnogoverstni) spiski in Smešnice.

V časopisu se na 8 straneh zvrsti 7 prispevkov, vsi so samo besedni (vizualnih podob torej ni, naslovnica pa je hkrati prva stran časopisa). Večina besedil ima vzgojno tematiko. Prevladujejo neleposlovna (poučna besedila), pojavi pa se tudi eno leposlovno besedilo. Edino leposlovno besedilo je avtorsko in spada v slovensko književnost. Avtor je podpisan z začetnico imena in celim priimkom (M. Valjavec), gre pa za Matijo Valjavca. Besedilo je prozno, označeno kot prigoda, in bralce že v naslovu, še intenzivneje pa v samem besedilu, poziva, naj ne odlašajo z molitvijo (Moliti ne odlašaj!).

Neleposlovna besedila bralca informirajo o novem pravopisu in neznanih oz. nenavadnih besedah, pomenu kopanja in varnostnih ukrepih pri kopanju, postrežejo pa tudi z novico o vojaku, ki je bil odlikovan, ker je skupaj z le nekaj tovariši branil neki grad. V tem besedilu je zanimiv piščev poziv mladim bralcem: *»Slovenski mladeniči! ne želim, de bi mogli iti kedaj v vojsko; ako bi se pa to vender poprej ali poznej zgoditi moglo, ondaj se spomnite in posnemajte serčniga in svojimu cesarju zvestiga Černeta! — Duhovni pa nas učé, de se moramo ne le za vero, ampak tudi za cesarja in domovino — ako je treba — bojevati in umreti.«*

Slika 17: Rubrika Nenavadne besede

Vir: Vedež, 1848, 8

Besedila mlade bralce pogosto neposredno nagovarjajo – že v uvodniku uredništvo mlade vabi, naj časopis sprejmejo za svojega, saj jih bo marsikaj naučil, jih razveseljeval, vseč jim bodo lepe povesti, koristno pa bo tudi učenje materinščine. Urednik piše, da je časopis namenjen šolski mladini, čeprav bo vsakič zapisanega tudi kaj, kar bo zanimivo odraslim. Prilog ni.

Povzetek: Časopis vsebuje samo 7 prispevkov, ki so izrazito poučno naravnavi. Vizualnih podob ni, časopis mlade pogosto neposredno nagovarja in jih v večini prispevkov poskuša vzgajati.

Vrtec (leto 1871, letnik 1, številka 1):

Vrtec je izhajal več kot sedem desetletij (1871–1944). Bil je mesečnik in je nosil podnaslov »Časopis s podobami za slovensko mladost«. Že sam podnaslov pove, da je vseboval vizualne podobe, v prvi številki pa lahko preberemo tudi obljubo uredništva, da bo časopis prinašal okusne podobe. Urednik in založnik analizirane številke je Ivan Tomšič. Časopis je izšel v črno-belem tisku, format je A5. Uporabljene so male tiskane črke. Analizirana številka je prva od vseh, ima 16 strani, rubrike pa so: Pesmi, Povesti, pravljice, prilike in basni, Prirodopisnatoroznansko polje ter Zabavne in kratkočasne stvari.

V Vrtcu je dvakrat več prispevkov kot v Vedežu, in sicer 15. Opazimo lahko tudi, da so besedila daljša; leposlovnih besedil je več kot v Vedežu (40 %), še vedno pa prevladujejo neleposlovna besedila (60 %). Nekaj več kot polovica besedil ima vzgojno, ostala besedila pa poučno tematiko. V Vrtcu se mladega bralca nagovarja manj izrazito, še vedno pa je prisotnega precej pozivanja. V uvodniku uredništvo takole piše slovenski mladini: »Bodi zmerna, pa boš zdrava; vadi se ljubezni do svojega bližnjega, pa boš ljubljena od vseh dobrih

ljudi; vedno hodi po edino pravem potu, kterege ti kaže kerščanska vera, brez ktere nihče ne more biti srečen niti koristen občnej človeškej družčini, pa boš hodila prav, zadovoljno in srečno.»

Časopis ima jasno zgradbo: začne se z literarnim delom, nadaljuje s poučnim, konča pa z rubriko Zabavne in kratkočasne stvari, kjer najdemo šale, uganke in matematično nalogo. Leposlovna besedila so razdeljena v dve rubriki, in sicer Povesti, pravljice, prilike in basni ter Pesmi. Večina besedil je proznih (V stvarjenji svetá se nam kaže modrost in vsemogočnost božja, Miloserčna deklica, Ne bodi sebičen, Najslajši sméh, Lastovica in ptice), objavljena pa je tudi ena pesem z naslovom Deček in jablana, ki je izrazito domovinsko obarvana. Polovica leposlovnih besedil je ljudskih (Ne bodi sebičen, Najslajši sméh, Lastovica in ptice), tretjina avtorskih, objavljena pa je tudi ena predelava (Miloserčna deklica po K. Šmidu). V časopisu so omenjeni samo trije avtorji: I. Tomšič (Ivan Tomšič), K. Šmid (Krištof Šmid) in č. Imeni dveh avtorjev sta torej zapisani z začetnicama, medtem ko sta priimka izpisana, v enem primeru pa je objavljena samo črka »č«. Vsa besedila razen Miloserčne deklice, ki jo je v originalu napisal nemški avtor Krištof Šmid (Christoph Schmid), so iz slovenske književnosti. Vsa leposlovna besedila imajo vzgojno tematiko. Beremo lahko naslednje nauke:

- *»Blagega kdor je sercá, že na zemlji srečo imá.»*
- *»Nesebičnost je lepa čednost, ktera tudi pri drugih ljudéh vzbuja blaga čutila.»*
- *»Ljubiti čem domača tla, kot moja ljuba jablana.»*
- *»Ne opusti tedaj nikoli, da se ne bi spomnil v svojej jutranjej in večernej molitvi dobrih svojih staršev, ki imajo toliko ljubezni do tebe!«*

Neleposlovna besedila govorijo o številu devet, opicah, žirafi, škorcju ter Zemlji in njenih prebivalcih. Pri neleposlovnih besedilih se pojavijo tudi nebesedni elementi, in sicer podoba orangutana, žirafe in škorca, prvo podobo pa najdemo že v literarnem delu časopisa v besedilu z naslovom Miloserčna deklica, kjer je upodobljena naslovna junakinja. Avtorji podob niso navedeni. Več kot 70 % prispevkov v analizirani številki Vrtca je samo besednih. V časopisu lahko najdemo nekaj okraskov: dva sta na naslovnici, ki je hkrati prva stran časopisa, dva pa ob koncu prispevka in imata samo estetsko funkcijo.

Slika 18: Podoba »miloserčne deklice«

Vir: Vrtec, 1871, 5

Na zadnji strani je kratka rubrika, ki ima manjši tisk kot ostale, njeno ime pa je Listnica. Gre za rubriko, v kateri uredništvo odgovarja bralcem oz. z njimi vzpostavlja stik javno namesto po pošti. Tako, na primer, piše: »Gosp. M. L. V K. Vaša želja, naj bi ‚Vrtec‘ izhajal dvakrat v mesecu, zavisi od naročnikov!« Piše tudi, kdo je v uredništvo poslal premalo naročnine in kdo preveč; vse, ki so poslali premalo denarja, pa naproša, da se »pri naročevanju za drugo poll. ti krajcarji priveržejo, kajti naši stroški so obilni«.

Na koncu lahko preberemo, da bo vsaka številka prinesla poučna in zabavna berila, okusne podobe in »muzikalne priloge«. Piše še, da je listu priložena »muzikalna naloga«, vendar ni jasno, za kakšno nalogo gre.

Povzetek: Vrtec ima več prispevkov kot Vedež, format je nekoliko večji, prispevki so daljši. Neposrednega nagovarjanja bralcev je manj, tematika v prispevkih je bodisi vzgojna bodisi poučna, čeprav je vzgojne tematike še vedno nekoliko več kot poučne. V nasprotju z Vedežem je v Vrtcu manjši delež neleposlovnih besedil, 40 % besedil je namreč leposlovnih. Pomembna je tudi uvedba nebesednih elementov v obliki podob, od katerih večina spremlja neleposlovna besedila o živalih. Omenjena je tudi »muzikalna naloga« in naspluh časopis objavlja, da bo, kolikor bo v njegovi moči, dostavljal glasbene priloge.

3.6.2 Obdobje 1918–1941

Zvonček (leto 1918, letnik 19, številki 1 in 2):

Zvonček je izhajal enkrat mesečno skoraj 40 let (1900–1939). Časopis je nosil podnaslov »List s podobami za slovensko mladino«, ki je zelo podoben podnaslovu, s katerim je izhajal Vrtec: »Časopis s podobami za slovensko mladost«. Analizirana številka je dvojna, in sicer gre za številki 1 in 2 v 19. letu izhajanja, ko se začne analizirano obdobje med vojnama (1918–1941). Analizirano številko je izdala Zaveza jugoslovanskega učiteljstva, uredil jo je Engelbert Gangl. Časopis je izšel v formatu A5 in črno-belem tisku, uporabljene so male tiskane črke. Ker gre za dvojno številko, časopis obsega kar 48 strani, na katerih se zvrsti 30 prispevkov v naslednjih rubrikah: Gledališka igra, Pesmi, Pripovedni spisi, Poučni spisi, Pouk in zabava.

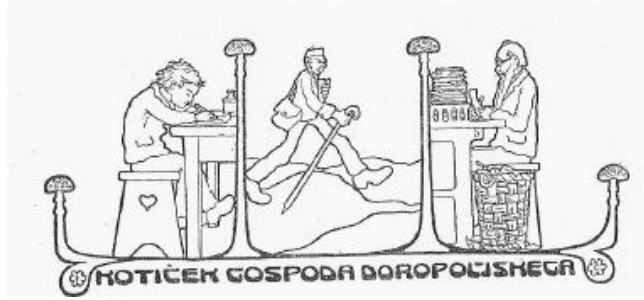
V analizirani številki močno prevladujejo leposlovna besedila, in sicer jih je več kot tri četrtine. Pojavi se tudi nekaj neleposlovnih besedil in celo eno polleposlovno (literarizirano) besedilo v obliki uganke. Tematika v besedilih je večinoma vzgojna, sledi ji estetska, najmanj pa je poučne (ta tip se pojavi v samo dveh besedilih). Gre skratka za izrazito leposlovno številko z vzgojno tematiko. Velik vpliv na analizirano številko je pustila vojna – številna besedila namreč govorijo o smrti, bolezni, vojni ali starosti, s čimer besedila delujejo otožno, ampak pogosto s pozitivnim, opogumljajočim pridihom. Nabožne vsebine so redke. Uvodnik je v Zvončku šele na zadnji strani, začetni del uvodnika pa je posvečen vstopu v 19. leto izhajanja: *»Naš list, ki si je med slovensko mladino pridobil splošno dobro ime, nastopa z današnjo številko svoj devetnajsti letnik. Iz skromnega glasnika otroškega veselja se je razvil v krepkega mladeniča, ki gleda z upapolnimi očmi v lepšo bodočnost. Za njim stoji dolga vrsta slovenske mladine, ki takisto upira jasne poglede v srečnejše bodoče čase, pridobljene narodu in domovini z brezštevilnimi žrtvami sedanjih let strašne vojne!«*

Časopis je izrazito literaren – poezija (Nočni potnik, Pogum!, V samotni uri ...) se ves čas prepleta s prozo (Laneni cvet, Bolan, Zadnji Ave! ...), pojavi pa se celo ena gledališka igra (mladinska enodejanka) z naslovom Spoštuj starost!. Poezije je v časopisu zelo veliko, in sicer skoraj 70 %. Izstopa tudi misel Andreja Praprotnika: *»Beseda sladka – domovina, ne prideš več mi iz spomina!«*, ki je umeščena med dve leposlovni besedili. Vsa leposlovna besedila so avtorska in spadajo v slovensko književnost. Avtorji proznih besedil so Hinko Medič, Antonija Germkova, Anton Leban idr., najpogostejši avtorji poezije v analizirani številki pa

Nedin Sterad, Vinko Klanšek in Franc Rojec. Slednji je tudi avtor edinega dramskega besedila v časopisu. Avtorji so večinoma objavljeni s celim imenom in priimkom, v nekaj primerih je ob priimku objavljena samo začetnica, enkrat sta ime in priimek objavljena z začetnico (F. H.), dvakrat pa je objavljen vzdevek (Hasan-Aginica, Podbreški).

V literarni del so vpeti tudi neleposlovni prispevki, ki govorijo o trpljenju mestnih otrok, ki so v nasprotju s podeželskimi po vojni pogosto lačni in premraženi, o tem, kako zvesta žival je pes, kar se je pokazalo tudi med vojno, ko so psi rešili številne vojake, o nenavadnih živalih po svetu, o številu milijon in o tem, koliko denarja bi moral človek imeti, da bi bil milijonar. Objavljeno je tudi besedilo o upravniku Luki Jelencu in njegovem delu. Besedilo je zanimivo, saj deluje kot oglas – bralce namreč poziva k plačevanju naročnine in privabljanju novih naročnikov, ker ima upravnik zelo oteženo delo zaradi pomanjkanja denarja, Zvonček pa bi tudi lahko bil večji in lepši, če bi imel upravnik na razpolago več denarja.

V časopisu so prisotni številni okraski, ki besedilo začnejo ali pa zaključijo. Večinoma gre za razne cvetlice, v nekaterih primerih pa je med cveticami videti tudi otroka, ki ima precej angelske poteze. Okraski so tudi v podobi ženske, živali ali pa kipa. Časopis, kot sam podnaslov obljublja, prinaša številne podobe. Na naslovnici, ki je hkrati tudi prva stran časopisa, je majhna podoba zvončkov. Zanimivo je, da se v časopisu pojavi tudi šest fotografij. Ena izmed fotografij spremlja besedilo Ob obletnici avtorice Antonije Germkove, v katerem avtorica pripoveduje, kako je izgubila dva sina: enega zaradi bolezni, drugega zaradi vojne. Na fotografiji je avtoričin portret. Večina prispevkov je še vedno besednih (80 %), v preostalih primerih pa gre za kombinacijo besednega in nebesednega. Pri treh podobah je naveden avtor Maksim Gaspari (podoba rubrike Priloga Zvončku, podoba rubrike Pouk in zabava ter v pripovedi Laneni cvet). Kotiček gospoda Doropoljskega pa ima v ilustraciji (v stranskih rožah) skriti črki I in E, ki sta morda avtorjevi začetnici. Podobe torej v večini primerov niso podpisane (avtor je naveden pri slabi četrtini).

Slika 19: Kotiček gospoda Doropoljskega

Vir: Zvonček, 1918, 45

Kotiček gospoda Doropoljskega, ki je na koncu časopisa in spada v rubriko Pouk in zabava, so uvedli leta 1907, v njem pa se je urednik »pogovarjal« z otroki – objavljali so njihova pisma in nanje odgovarjal. Ta pisma so pomembna, ker nam povedo marsikaj o življenju otrok v tistem času. Otroci so uredniku pošiljali tudi risbe, slike, pesmi, povesti in ga prosili za nasvete. Kotiček gospoda Doropoljskega je bil prva rubrika, ki je k pisanju povabila tudi otroke, kasneje pa so podobne rubrike uvedli tudi drugi časopisi (Hojan, 1999, 69). Otroci so podpisani z imenom in priimkom ter krajem bivanja. Tako Boženka Širokova iz Trsta gospodu Doropoljskemu piše: *»Doma čitam tudi druge knjige, posebno pa ‚Cicibana‘, ki ga je spisal Oton Župančič. Zakaj pa gospod Oton Župančič ne piše nič v ‚Zvonček‘? Jaz bi tako rada videla, da bi pisal. Če ga poznate, mu recite, naj piše.«* Gospod Doropoljski pa odgovarja: *»Gospoda Župančiča poznam. Izročiti mu hočem ob priliki v Ljubljani skupno prošnjo vseh koticarjev, naj se oglasi s svojimi blagodonečimi strunami tudi v ‚Zvončku‘.«* Gospod Doropoljski pa otroke opozarja tudi na napake: *»Ljuba Greta! /.../ Ko sem prečital prvič Tvoj listek, sem videl v besedah gos. Doropoljski' dve napaki: 1. ne krajšamo besede gospod nikoli na gos., marveč na g. ali gosp., 2. si izpustila v drugi besedi j. To seveda še ni poseben greh, a varovati se ga moramo, zakaj čisti jezik, čista naša lepa materinščina nam mora biti ne le ponos, marveč tudi prva skrb.«*

Časopis ima tudi prilogo, ki vsebuje planinsko pripovedko Kekec na hudi poti Josipa Vandota. V uvodniku piše, da jo bodo kot glavno povest tega letnika objavljali skozi vse leto. Priloga se začne z Gasparijevo podobo rubrike Priloga Zvončku, v njej pa se pojavita še dve fotografiji, pri katerih je avtor neznan. Priloga zajema 15 strani in je v celoti literarna.

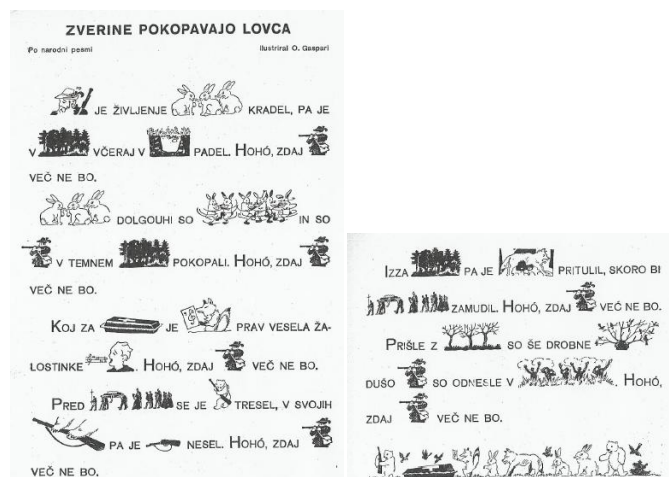
Povzetek: V Zvončku je še večji delež leposlovnih besedil kot v Vrvcu, ki je po njih prekašal neleposlovni Vedež, in sicer jih je več kot tri četrtine (v Vrvcu 40 %). Objavljeno je tudi polleposlovno besedilo v obliki uganke. V besedilih še vedno prevladuje vzgojna tematika, pojavi pa se tudi estetska. Delež besedil s poučno tematiko je manjši kot v Vedežu in Vrvcu. Velik vpliv na analizirano številko je pustila vojna, nabožne vsebine so redke. Časopis je izrazito literaren – poezija predstavlja skoraj 70 % vseh leposlovnih besedil, pojavi pa se celo ena gledališka igra. Vsa leposlovna besedila so avtorska in spadajo v slovensko književnost. Podobno je v Zvončku več, nekatere med njimi so celo opremljene s podpisom avtorja. V časopisu je veliko okraskov, prisotnih pa je tudi šest fotografij. Večina prispevkov je besednih (80 %), v preostalih primerih pa gre za kombinacijo besednega in nebesednega. Pomemben je Kotiček gospoda Doropoljskega, ki je k pisanju vabil otroke. Časopis ima tudi literarno prilogo (Vandotov Kekec na hudi poti je v njej celo leto izhajal v nadaljevanjih).

3.6.3 Obdobje 1941–1945

Naš rod, leto 1941/42, letnik 13, številka 1:

Naš rod je izhajal med drugo svetovno vojno. Analizirana številka je prva številka v šolskem letu 1941/42. V šolskem letu je izšlo po 10 številok. Urednik analizirane številke je bil Josip Ribičič, časopis pa je izdalo Učiteljsko združenje v Ljubljani. Časopis je izšel v formatu A5 in črno-belem tisku, posamezni elementi so natisnjeni v rjavi barvi, se pa v letniku občasno pojavi še kak element v rdeči in temno modri barvi. Časopis obsega 35 strani, na katerih je objavljenih skupno 28 besedil. Tri besedila so zapisana z velikimi tiskanimi črkami, česar v prejšnjih časopisih ni bilo zaslediti. Večje časopisne rubrike so Leposlovje, Članki in Mladina piše. Besedila so večinoma daljša.

Neleposlovna besedila predstavljajo točno polovico časopisa, nekaj manj kot polovica je leposlovnih besedil, samo eno besedilo je polleposlovno, zanimivo pa je, da gre za slikopis (Zverine pokopavajo lovca). Tematika v besedilih je v polovici primerov poučna, v četrtini vzgojna in v četrtini estetska. Po izrazito leposlovnem Zvončku je torej ponovno narasel delež neleposlovnih besedil, ki so prevladovala v Vedežu in Vrvcu. Ponovno pa je začel naraščati tudi delež poučne in upadati delež vzgojne tematike. Klasičnega uvodnika časopis nima, morda še najbolj nanj spominja uvodni članek Kristine Brenkove, v katerem predstavlja slovenskega slikarja Riharda Jakopiča in mladini obljublja, da bo po urednikovem naročilu v vsaki številki predstavila drugega slikarja. Neposrednega nagovarjanja mladih ni veliko.

Slika 20: Slikopis »Zverine pokopavajo lovca«

Vir: Naš rod, 1941, 24–25

V časopisu prevladujejo prozna besedila (Ukradena dolina, Milo za drago, V deželi opic ...), ki jih je skoraj 70 %, ostalo je poezija (Tinek brati se uči, Kresnice, Muca Maca, Orkester), dramskih besedil ni. Večina besedil je avtorskih, objavljeni sta tudi dve predelavi (Marija Vogelnikova je predelala ljudsko pesem Kresnice, Josip Ribičič pa besedilo Jacka Londona Potapljač in morski psi). Ljudska besedila oz. besedila brez avtorja so V deželi opic in dve misli. Avtorji so večinoma podpisani z imenom in priimkom, nekaj besedil pa poleg priimka avtorja vsebuje samo začetnico imena. Enkrat se pojavi samo ime (Mitja). Avtorji poezije v analizirani številki so Venceslav Winkler, Marija Vogelnikova, Josip Ribičič in Mitja, avtorji proze pa so poleg Venceslava Winklerja in Josipa Ribičiča še Franjo Čiček, Manica Komanova, France Novšak idr. Večina besedil je iz slovenske književnosti, samo eno je iz svetovne (besedilo Potapljač in morski psi, ki ga je Josip Ribičič predelal iz originala Jacka Londona), pri dveh pa ni razvidno, v katero književnost spadata. Objavljenih je tudi nekaj misli: pet misli Riharda Jakopiča in dve misli neznanega avtorja. Pri leposlovnih besedilih izstopata dve zgodbi, ki sta celo leto izhajali v nadaljevanjih: Astron, ki govori o psu s slepim lastnikom, in Muca-Maca, ki govori o mucih z mladiči.

Prvi del časopisa je leposlovno obarvan, drugi del pa neleposlovno. Neleposlovna besedila govorijo o slonu, bolgarskih rožnih poljih, ušeh, obutvi, negi zastorov, kajenju, plačevanju davkov v tujih deželah, pozdravljanju ljudi ... Zanimiva rubrika v neleposlovnem delu je rubrika z naslovom Zakaj–zato, ki prinaša odgovore na naslednja vprašanja:

– »Zakaj poje človek pozimi več kot poleti?«

- »Zakaj je nebo modro?«
- »Zakaj je Anglija tako pogosto zavita v meglo?«
- »Zakaj so kapljice dežja okrogle?«
- »Zakaj so ljudje nekoč pisali s hieroglifi?«

Na koncu časopisa so med neleposlovnimi besedili še besedna skrivalnica, križanka »pregovor« in običajna križanka. Na začetku časopisa je prav tako zanimivo neleposlovno besedilo, ki mlade bralce spodbuja, da bi prerisali dva objavljena vzorca in ju pripravili po navodilih, s čimer bodo videli zanimive optične prevare.

V časopisu ni nobenih okraskov, tu in tam kakšni besedili loči črta. Več kot polovica prispevkov je še vedno besednih, preostalo slabo polovico pa spremljajo podobe (v primerjavi z Zvončkom delež samo besednega torej upada). Fotografij v analizirani številki ni, je pa veliko ilustracij in v 60 % primerov je njihov avtor znan (France Mihelič, Niko Pirnat, Marija Vogelnikova, Maksim Gaspari, Albert Sirk in Oton Gaspari). Dvakrat je avtorjevo ime tudi del ilustracije. Naslovnico krasi celostranski avtoportret Riharda Jakopiča.

V časopisu je še rubrika Mladina piše, v kateri sta objavljeni proza in poezija mladih bralcev. Otroci so podpisani z imenom, priimkom in šolo, ki jo obiskujejo. Časopis nima priloge. Na zadnji strani časopisa so objavljeni trije oglasi.

Povzetek: V primerjavi z Zvončkom je v Našem rodu opazen porast neleposlovnih in upad leposlovnih besedil ter porast besedil s poučno in upad besedil z vzgojno tematiko. Objavljeno je tudi polleposlovno besedilo v obliki slikopisa. V časopisu prevladuje proza (približno 70 %), ostalo je poezija. Večina besedil je avtorskih, objavljeni pa sta tudi dve predelavi. Večina besedil je iz slovenske književnosti, samo eno je iz svetovne, pri dveh pa ni razvidno, v katero književnost spadata. V primerjavi z Zvončkom je delež besedil s podobami večji, delež samo besednega pada. V Zvončku v večini primerov avtor podobe ni bil znan, v Našem rodu pa je ravno obratno – avtor je večinoma objavljen. Časopis je brez priloge, v njem se pojavijo trije oglasi. Tri besedila so zapisana z velikimi tiskanimi črkami.

3.6.4 Obdobje 1945–1991

Ciciban, leto 1945, letnik 1, številka 1:

Ciciban izhaja že skoraj 70 let. Sprva je izšlo 10 številčk na leto, danes jih izide 12. Analizirana številka je prva od vseh, v njej pa je zapisano, da jo je uredil uredniški odbor Mladinske knjige, izdala pa Mladinska knjiga. Revija je izšla v barvah, format je nekoliko večji, predvsem po širini, od formata A5. Pet prispevkov je zapisanih samo z velikimi tiskanimi črkami, kar predstavlja skoraj 30 % vseh besedil. Analizirana številka ima 19 strani, na katerih je objavljenih 17 prispevkov. Rubrik se ne da posebej razbrati – očitno je le, da je neleposlovni del na začetku in na koncu revije, vmesni del obsega leposlovna besedila, proti koncu pa se zvrstita rubriki Pionirčki pišejo in Ciciban riše.

V Cicibanu prevladujejo leposlovna besedila, ki jih je okrog 70 %. Neleposlovnih besedil je malo (križanka, igra s šibicami in navodila za risanje možiclja). Pojavita se tudi dve polleposlovni besedili (uganke in slikopis). Revija nima uvodnika in mladega bralca ne nagovarja neposredno. Izjema je morda le besedilo v rubriki Ciciban riše, kjer na koncu piše, naj bralec vse svoje narisane možiclje tudi pošlje, uredništvo pa bo najboljše objavilo z imenom. Besedila so različno dolga – kar nekaj je tudi kratkih proznih besedil.

Leposlovna besedila zajemajo osrednji in večinski del revije. Večina leposlovnih besedil je proznih (Tinče in Binče, Povest o trmasti in pametni muli, Rihtarjevo tele ...), in sicer skoraj 60 %. Prisotna je tudi poezija (v več kot 30 % primerov): Pesem, Rokodelci, Pionirček Jožek, Pesem o kruhu, objavljeno pa je še eno dramsko besedilo (Čudežne punčke). 75 % besedil je avtorskih, 25 % pa ljudskih oz. avtor besedila ni znan (Oslova senca in lev, Rokodelci, Potepinski ježek). Avtorji so objavljeni z imenom in priimkom, v enem primeru pa je objavljen samo vzdevek (Utva). Avtorji proznih besedil so Josip Ribičič, Liza Hribar, Tone Seliškar in Hinko Vilfan, avtorji poezije pa Marija Zalar, Zoran Hudales in Utva. Avtor edinega dramskega besedila je Jože Kranjc. Vsa dela spadajo v slovensko književnost.

V besedilih se v približno polovici primerov pojavi vzgojna tematika, poučna in estetska pa vsaka v četrtini primerov. Prvi Ciciban je zaznamovala druga svetovna vojna, zato ima veliko besedil vojno vsebino: omenjen je sovražnik, časti se partizane, omenja Tita in piše o pionirjih.

Slika 21: Ilustracija, na kateri je izpostavljen Tito (opomba: slika je v originalu barvna)

Vir: Ciciban, 1945, 6

V križanki se pojavijo vprašanja, na katera danes marsikdo ne bi znal odgovoriti:

- *»Kako je ime našemu otoku, na katerem so se vršile hude borbe?«*
- *»Koga se moramo usmiliti, ker so izgubili najdražje?«*
- *»Česa je bil poln marsikateri partizan?«*
- *»Kdo se je za nas vojskoval?«*
- *»Kdo nam bo pomagal obnoviti domovino?«*
- *»Kako je ime junaku Istre, ki je za nas žrtvoval življenje?«*

Križanke in uganke se pojavijo že na začetku revije, v prejšnjih časopisih so bile običajno umeščene na konec.

V reviji ni nobenih okraskov, je pa veliko ilustracij. Na naslovnici je celostranska barvna ilustracija otroka med igro (avtor je neznan). Ilustracije spremljajo večino besedil, v kar 88 % gre namreč za kombinacijo besednega in nebesednega, ostalo predstavlja samo besedno. Pomembno je tudi, da je pri večini ilustracij zapisan tudi avtor, in sicer v kar 75 % primerov, kar je pomembna razlika v primerjavi s prejšnjimi časopisi. Avtorji ilustracij so Tone Kralj, Mara Kraljeva, Ive Šubic, Maksim Sedej idr.

V reviji posebej izstopata dve rubriki: Pionirčki pišejo in Ciciban riše. V rubriki Pionirčki pišejo je objavljena kratka proza ali poezija pionirjev, ki so podpisani z imenom, priimkom in krajem bivanja ali pa le delno (samo ime, ime in kraj, vzdevek). Pionir Jurček iz Novega mesta je na primer napisal pesem z naslovom Kure:

»Jaz sem mali Jure,

rad preganjam kure.

Kure pa bežijo,

mene se bojijo.»

Rubrika Ciciban riše pa otroke uči spretnosti risanja – v prvi številki Zlata Kunst otroke uči narisati možiclja. Analizirana številka je brez prilog.

Povzetek: Revija je barvna, njen format je nekoliko večji od formata A5. Skoraj 30 % prispevkov je zapisanih z velikimi tiskanimi črkami. Analizirana številka je izrazito leposlovna (leposlovnih besedil je okrog 70 %), medtem ko je bila v Našem rodu polovica besedil neleposlovnih. Revija nima uvodnika, mladega bralca ne nagovarja neposredno. Vsebino je zaznamovala druga svetovna vojna. Prevladuje proza, objavljeno je tudi eno dramsko besedilo. Večina besedil je avtorskih in spadajo v slovensko književnost. Prevladuje vzgojna, medtem ko je v Našem rodu prevladovala poučna tematika. V reviji posebej izstopata dve rubriki: Pionirčki pišejo in Ciciban riše. Ilustracije spremljajo večino besedil (88 %) in pri večini je zapisan avtor (75 %), kar je pomembna razlika v primerjavi s prejšnjimi časopisi. Prilog ni.

3.6.5 Obdobje 1991–2004

Cicido, leto 1998, letnik 1, številka 1:

Cicido je začel izhajati leta 1998 v 10 številkah, danes pa jih izide 12. Analizirana številka je prva številka prvega letnika, njena glavna urednica je bila Nataša Bucik, urednici številke pa Slavica Remškar in Karmen Bizjak Merzel. Revijo je izdala Mladinska knjiga Založba, d.d. Cicido je izšel s podnaslovom »Revija za predšolske otroke«. Revija je izšla v barvah in v velikem formatu (A4). Od 22 prispevkov so pri 10 uporabljene velike, pri 7 male tiskane črke, pri 5 prispevkih pa oba tipa črk hkrati. Vsi naslovi so zapisani z velikimi tiskanimi črkami. Analizirana številka ima 35 strani. Rubrik se ne da posebej razbrati – leposlovna, polleposlovna in neleposlovna besedila so pomešana med seboj, izstopajo pa rubrike Cici Vesela šola, Cici nabiralnik in Umetnija meseca.

V Cicidoju leposlovna besedila predstavljajo polovico, neleposlovna dobrih 40 %, polleposlovna pa slabih 10 % vseh besedil. Poezija (Miška je kuhala kašico, Pav, Palčki – Pihalčki ...) in proza (Srajčica, Igraj se s Pikijem, Miš ...) sta precej enakovredno zastopani (samo eno besedilo več je prozno), dramskih besedil ni. Vsa leposlovna besedila imajo

zapisanega avtorja. V reviji je objavljena tudi ena predelava, avtorica, ki je pesem prepesnila iz slovaške ljudske pesmi, pa je tudi podpisana (Kristina Brenkova: Miška je kuhala kašico). Vsi avtorji so objavljeni z imenom in priimkom. Avtorji poezije so Kristina Brenkova, Bina Štampe Žmavc, Matej Bor idr., avtorji proznih besedil pa Anja Štefan, Katarina Sokač, Jelka Pogačnik idr. Dve besedili sta iz svetovne književnosti (že omenjena Miška je kuhala kašico in Eric Hill: Igraj se s Pikijem), vsa ostala spadajo v slovensko književnost. Eno od objavljenih pesmi spremlja tudi notni zapis (skladateljica je podpisana), zapisana pa je tudi glasbeno-didaktična igra, primerna za objavljeno pesem. Polleposlovni besedili sta v obliki stripa in ugank, neleposlovna besedila pa govorijo o živalih, spodbujajo k povezovanju, barvanju, iskanju, izpolnjevanju, obkroževanju ... Besedila so različno dolga, v osnovi pa gre za kratka besedila, le redka so daljša.

Revija nima uvodnika, mladega bralca pa pogosto nagovarja, ko ga spodbuja k temu, naj reši kakšno nalogo. Več kot polovica prispevkov namreč vsebuje naloge za otroke. V besedilih se v večini primerov tako pojavi poučna tematika, precej je tudi estetske, vzgojne je malo. Revija daje vtis lahкотnosti, otroškosti – posvečena je živalim, zgodbam, pesmim in nalogam. Izstopa pa nov element – oglasi. V reviji so objavljeni štirje oglasni prispevki, ki imajo obliko neleposlovnih besedil (sponzorji so zapisani, v samo enem primeru pa je zapisano, da gre za propagandno sporočilo). Ta besedila imajo poučno tematiko, rečemo pa lahko, da gre za prikrito vzgojno tematiko, saj mladega bralca vzgajajo v potrošnika.

Slika 22: Besedilo kot oglas (opomba: slika je v originalu barvna)

Vir: Cicido, 1998, 34

V reviji izstopajo rubrike Cici Vesela šola, Cici nabiralnik in Umetnija meseca. Cici Vesela šola je v analizirani številki namenjena spoznavanju malih živali. Vsa besedila imajo poučno tematiko, namenjena pa so izobraževanju otrok o malih živalih. Tudi leposlovni besedili imata funkcijo poučevanja otrok. Cici nabiralnik je rubrika, v kateri so objavljene risbe otrok. Gre za vizualno rubriko, ker je revija namenjena predšolskim otrokom, ki še ne znajo pisati. Otroci so podpisani z imenom, priimkom, starostjo in vrtcem, iz katerega prihajajo. Tudi rubrika Umetnija meseca je vizualna rubrika, v kateri med likovnimi deli predšolskih otrok izberejo eno delo, ki ga objavijo z razlago. Na začetku revije izstopa tudi vizualna naloga, ki otroke spodbuja k temu, da v številki, ki jo imajo pred seboj, poiščejo štiri podobe. Revija je skratka izjemno vizualno naravnana.

V Cicidoju so vsa besedila opremljena z vizualnimi podobami (v 100 % primerov gre torej za kombinacijo besednega in nebesednega). Pri vseh ilustracijah je zapisan tudi avtor, le v dveh primerih, ko gre za fotografijo, ki spremlja neleposlovno besedilo, ki je obenem tudi oglas, avtor ni omenjen. Najpogostejše so ilustracije Janka Testena, Jelke Reichman in Jelke Godec Schmidt. V enem primeru je ilustracija ob besedilu celo enostranska. Vidimo lahko, da revija daje velik poudarek vizualnim prvinam, kar je glede na ciljno publiko (otroci, stari od 2 do 5 let) razumljivo. Prva podoba je že na naslovnici (gre za celostransko barvno ilustracijo miške, ki kuha; avtorica je Jelka Reichman).

Na naslovni strani reviji piše, da revijo spremlja priloga za starše. Analizirani izvod revije je knjižnični in sem ga dobila brez priloge, zaradi česar sklepam, da prilogo za starše predstavljajo kratki napotki, ki se pojavijo v reviji pod sedmimi besedili. Napotki so na primer:

- *»Pesem tudi uprizorite sami ali pa v dialogu z otrokom, zraven lahko zaigrate z rokami. Hruško lahko zamenjujete z različnimi sadeži: slivo, banano, bučo ...«*
- *»Oglejte si znak na vratih trgovine, ki prepoveduje vstop kužkom. Čeprav imamo kužke radi, pa le ne morejo povsod z nami. Tudi na otroška igrišča psički ne smejo. Otroci naj sami narišejo znak.«*

Povzetek: Cicido je barvna revija velikega formata, vsi naslovi so zapisani z velikimi tiskanimi črkami, ta tip črk pa se pojavi v skoraj 70 % vseh besedil. Delež leposlovnih besedil je v primerjavi s Cicibanom manjši, opazen je porast neleposlovnih besedil, ki imajo večinoma poučno tematiko. Revija je izrazito vizualno naravnana, vsa besedila namreč

spremljajo tudi vizualne podobe. Vsi ilustratorji so podpisani. Revija nima uvodnika, vendar v besedilih pogosto nagovarja mladega bralca in mu omogoča reševanje različnih nalog. Besedila so vsebinsko lahkotna, otroška, vendar zelo poučna. Proza in poezija sta enakovredno zastopani, avtorji leposlovnih besedil so znani, pojavita se tudi dve besedili iz svetovne književnosti. Rubrike, ki izstopajo, so: Cici Vesela šola, Cici nabiralnik in Umetnija meseca. Revija je opremljena z napotki za starše oz. odrasle.

3.6.6 Obdobje 2004–2013

Bučka, leto 2004, letnik 1, številka 1:

Bučka je prvič izšla leta 2004 kot poletna izdaja revije BimBam, kasneje pa je postala samostojna revija. Revija je imela podnaslov: »Revija za otroke z avdio zgoščenko«. Izhajati je nehala leta 2012. Bučka je bila dvomesečnik. Analizirana številka je prva od vseh, njen glavni urednik je bil Mario Tement, urednica številke pa Maja Borin. Revijo je izdajal Novium d.o.o. Tisk v reviji je barvni, format je velik (A4). Na 27 straneh se pojavi 20 prispevkov, od tega so pri večini (razen pri tistih z oglasno vsebino) uporabljene velike tiskane črke. Pri ostalih prispevkih gre za kombinacijo obeh tipov črk. Vsi naslovi v reviji so zapisani z velikimi tiskanimi črkami. Besedila so večinoma kratka. Rubrik se ne da posebej določiti – struktura revije pa je taka, da so leposlovna besedila v prvem, neleposlovna pa v drugem delu revije.

Neleposlovnih besedil je točno polovica, drugo polovico predstavljajo leposlovna (35 %) in polleposlovna (15 %) besedila. Med leposlovnimi besedili prevladuje poezija (Poletni dan, Vrtiljak, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Čin, čin, čin, Drežnica in Barčica po morju plava), ki je več kot 70 %, ostalo je proza (Zgodba z dna morja in Mali čarovnik), dramatika ni zastopana. Večina besedil je avtorskih, visok pa je tudi delež ljudskih besedil (več kot 40 %). Ljudskega izvora so tri pesmi: Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Čin, čin, čin, Drežnica in Barčica po morju plava. Avtorja poezije sta Petra Likar in Žiga Gombač, avtorja proze pa Tanja Usar in Milan Petek. Vsi avtorji so podpisani s celim imenom in priimkom. Vsa besedila prihajajo iz slovenske književnosti. Polleposlovna besedila so v obliki ugank in drugih poučnih nalog za otroke.

Več kot polovica prispevkov vsebuje nalogo za otroke. Neleposlovna besedila so vsa v obliki poučnih nalog za otroke, v nobenem primeru ne gre »samo« za besedilo, ki bi otroke naučilo

kaj novega brez naloge. Naloge otroke spodbujajo k povezovanju, obkroževanju, barvanju, iskanju, povezovanju, izpolnjevanju ... Na koncu revije so objavljene tudi rešitve nalog. V reviji sta še pobarvanka in družabna igra. Revija ima uvodnik in mladega bralca pogosto nagovarja, ko ga spodbuja k reševanju nalog. Večina besedil ima poučno tematiko (65 %), sledi estetska (30 %), vzgojne je zelo malo (5 %). Revija je v leposlovnem delu z izjemo ljudskih besedil precej moderna ter ponuja sodobne in lahkotne otroške vsebine, neleposlovni del pa je izrazito poučno in didaktično naravnani (je skoraj neke vrste delovni zvezek za predšolske otroke).

Slika 23: Rešitve nalog iz Bučke (opomba: slika je v originalu barvna)

Vir: Bučka, 2004, 37

Vsa besedila v Bučki so opremljena s podobami. Večinoma gre za ilustracije, pri katerih je vedno podpisan tudi avtor. V dveh primerih, ko besedilo spremljajo fotografije, avtor fotografij ni znan. Tudi v primeru, ko je ilustracija ob neleposlovnem besedilu, ki je obenem oglas, avtor ni omenjen. Ilustracije lahko obsegajo tudi celo stran ali dve. Najpogostejše avtorice ilustracij so Tina Brinovar, Ksenija Orosel, Teja Kleč in Polona Kosec. Bučka je izrazito vizualno naravnana, da bi kar čim bolj privabila otroke, ki jim je navsezadnje tudi namenjena (naslovnica je celostranska, gre pa za barvno ilustracijo Tehniške založbe Slovenije, na kateri je želvak Franček med sajenjem drevesa).

V reviji sta objavljena dva oglasa in eno neleposlovno besedilo, pri katerem je objavljen sponzor. V dveh primerih neleposlovno besedilo tudi napeljuje k ogledu oz. nakupu dveh knjig. Na sredini revije najdemo poster – na eni strani je želvak Franček, na drugi pa Jagodka.

Poleg te priloge pa je reviji priložena še zgoščenska s pravljicami Žabji kralj, Cesarjeva nova oblačila, Trnuljčica in O treh grahih.

Povzetek: Bučka je revija velikega formata, tisk je barvni. Naslovi vseh prispevkov so zapisani z velikimi tiskanimi črkami, ta tip črk se pojavi v vseh besedilih. Delež leposlovnih besedil je v primerjavi s Cicidojem manjši, je pa zato delež neleposlovnih besedil večji. V reviji prevladuje poezija, visok je delež ljudskih besedil. Vsa leposlovna besedila so iz slovenske književnosti. Neleposlovna besedila so v obliki nalog za otroke. Prevladujoča tematika v Bučki je po zastopanosti primerljiva s tematiko v Cicidoju – največ je poučne, sledi estetska, vzgojne je malo. Revija je v leposlovnem delu z izjemo ljudskih besedil precej moderna ter ponuja sodobne in lahkotne otroške vsebine, neleposlovni del pa je izrazito poučno in didaktično naravnano. Bučka je zelo vizualna, ilustracije so velike. Podobe spremljajo vsa besedila. Ilustratorji so podpisani (izjema je pri nalogi, ki vključuje oglas, in pri fotografijah). Reviji sta priložena poster in zgoščenska. V reviji je nekaj oglasov in sponzorskih besedil.

3.6.7 Povzetek analize

S kvalitativno raziskavo sem poskušala odgovoriti na naslednji vprašanji:

- Kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade?
- Katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade?

Poglejmo rezultate analize sedmih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade v razponu več kot 150 let.

Formalni podatki:

- *Urednik/-ca:*

Uredniki prvih časopisov in revij so bili moški (Vedež: Ivan Navratil, Vrtec: Ivan Tomšič, Zvonček: Engelbert Gangl, Naš rod: Josip Ribičič, Ciciban: uredniški odbor Mladinske knjige oz. Josip Ribičič), pri sodobnejših revijah (Cicido in Bučka) pa se pojavijo ženske urednice (Cicido: Nataša Bucik, Slavica Remškar in Karmen Bizjak Merzel, Bučka: Maja Borin).

– *Izdajatelj/-ica oz. založba:*

Založniki so bili sprva posamezniki (Vedež: Rozalija Eger, Vrtec: Ivan Tomšič), kasneje postanejo to združenja učiteljev (Zvonček: Zaveza jugoslovanskega učiteljstva, Naš rod: Učiteljsko združenje v Ljubljani), v primeru sodobnejših revij pa so izdajanje časopisov in revij prevzele založbe (Ciciban in Cicido izdaja Mladinska knjiga Založba, d.d., Bučko je izdajal Novium d.o.o.).

– *Pogostost izhajanja:*

Analizirane revije in časopisi so običajno mesečniki, izstopata Vedež (tednik) in Bučka (dvomesečnik). Naš rod, Ciciban in Cicido so izšli v 10 številkah v šolskem letu, vendar imata tudi Ciciban in Cicido danes 12 številka letno.

Oblika:

– *Pisava:*

V časopisih Vedež, Vrtec in Zvonček so bile v besedilih uporabljene samo male tiskane črke, v Našem rodu pa se pojavijo tudi besedila z velikimi tiskanimi črkami. Delež besedil z velikimi tiskanimi črkami se povečuje, v Bučki, ki je po nastanku najnovejša revija, tako ni nobenega prispevka s samo malimi tiskanimi črkami. V Cicidoju in Bučki so vsi naslovi zapisani z velikimi tiskanimi črkami. Ponudba revij za otroke in mlade je danes večja, revije za mlajše otroke so jasno ločene od tistih za starejše, revije za mlade pa od revij za otroke, zato je velikih tiskanih črk v revijah za otroke več. Prvi časopisi so bili večinoma namenjeni mladini, zato je bil tudi izbrani tip črk temu primeren. Danes pa so revije namenjene že predšolskim otrokom in z velikimi tiskanimi črkami omogočajo opismenjevanje svojih mladih bralcev.

– *Velikost:*

Vedež je izšel v formatu, ki je bil celo nekoliko manjši od formata A5, Vrtec, Zvonček in Naš rod so vsi izšli v formatu A5, Ciciban je že bil nekoliko širši od formata A5, Cicido in Bučka pa sta oba izšla v velikem formatu A4.

– *Število strani:*

V grobem lahko rečemo, da število strani s časom narašča.

Vizualna podoba:

– Tisk:

Časopisi Vedež, Vrtec, Zvonček in Naš rod so izšli v črno-belem tisku (v Našem rodu se pojavijo nekateri elementi v rjavi barvi), Ciciban pa je bil od analiziranih revij in časopisov prvi, ki je izšel v barvah. Tudi Cicido in Bučka sta natisnjena v barvah.

Vsebina:

– Rubrike:

V Vedežu, Vrtecu, Zvončku in Našem rodu so rubrike razvidne iz kazala, ki je na začetku vsakega letnika, v kasnejših revijah kazal ni, zato večinoma tudi ni povsem jasno, katere rubrike se pojavljajo znotraj revije. V grobem so rubrike razdeljene na leposlovne in neleposlovne, prisoten pa je tudi del, v katerem so po navadi razne križanke, uganke, šale ... Pomembna je Zvončkova rubrika Kotiček gospoda Doropoljskega, v kateri je urednik objavljal pisma otrok in svoje odgovore, saj je bila to prva rubrika, ki je k pisanju povabila otroke, kasneje pa so Zvončkovemu zgledu sledili tudi drugi časopisi in revije. V Našem rodu je taka rubrika Mladina piše, v njej pa sta objavljeni proza in poezija mladih bralcev. V Cicibanu izstopata dve rubriki: Pionirčki pišejo in Ciciban riše. V rubriki Pionirčki pišejo je objavljena kratka proza ali poezija pionirjev, rubrika Ciciban riše pa otroke uči spretnosti risanja. V Cicidoju so posebej opazne rubrike Cici Vesela šola (rubrika z več poučnimi besedili na isto temo), Cici nabiralnik (rubrika, v kateri so objavljene risbe otrok) in Umetnija meseca (rubrika z izbranim otroškim likovnim delom). Vidimo torej lahko, da revije vse bolj delajo na interaktivnosti – svoje bralce vabijo k neposredni udeležbi pri nastajanju revije.

– Uvodnik:

Prvi časopisi (Vedež, Vrtec in Zvonček) imajo uvodnik, tudi nagovarjanja mladih bralcev je več. Naš rod in Ciciban sta brez uvodnika, manj je tudi nagovarjanja bralcev. Cicido nima uvodnika, v Bučki pa uvodnik spet najdemo. Obe reviji svoje občinstvo nagovarjata predvsem pri neleposlovnih besedilih, ki otroke spodbujajo k reševanju nalog. Uvodnik služi kot sredstvo vzpostavljanja stika z mladimi bralci. Časopisi z uvodnikom bolj neposredno nagovarjajo svoje bralce kot revije, ki uvodnika nimajo. Te revije bralca bodisi ne nagovarjajo bodisi ga nagovarjajo posredno prek neleposlovnih besedil, ki vsebujejo poučne naloge.

– *Število vseh besedil:*

V grobem bi lahko rekli, da število prispevkov narašča. Izrazito izstopa le Naš rod, ki ima skoraj dvakrat več prispevkov kot predhodnik Zvonček (če upoštevamo, da gre za dvojno številko Zvončka) in kasnejši Ciciban.

– *Leposlovna besedila:*

Vedež, sodeč po deležu leposlovnih besedil, ni bil ravno literarni časopis. Vrtec se že lahko pohvali z večjim odstotkom leposlovnih besedil, daleč največji odstotek pa ima Zvonček (več kot 75 %). Ta delež v Našem rodu pade, nakar se v Cicibanu spet dvigne na dobrih 70 %. V Cicidoju je leposlovnih besedil polovica, v Bučki samo še dobra tretjina.

– *Neleposlovna (poučna) besedila:*

V Vedežu in Vrtcu so prevladovala neleposlovna besedila, v Zvončku in Cicibanu je bil delež tovrstnih besedil najnižji, v Našem rodu, Cicidoju in Bučki pa neleposlovna besedila predstavljajo okrog polovico vseh besedil.

– *Polleposlovna (literarizirana) besedila:*

Polleposlovnih besedil v Vedežu in Vrtcu ni. Prvič se pojavijo v Zvončku, potem pa njihov delež narašča. Gre za uganke, slikopise, stripe ...

– *Leposlovna besedila – avtorstvo:*

Visok delež ljudskih besedil je v Vrtcu (Ne bodi sebičen, Najslajši sméh, Lastovica in ptice) in Bučki (gre za slovenske ljudske pesmi: Jaz pa pojdem na Gorenjsko; Čin, čin, čin, Drežnica, Barčica po morju plava). Predelav je malo, in sicer se pojavijo samo v Vrtcu (Miloserčna deklica po Krištofu Šmidu), Našem rodu (Marija Vogelnikova je predelala ljudsko pesem Kresnice, Josip Ribičič pa besedilo Jacka Londona Potapljač in morski psi) in Cicidoju (pesem Miška je kuhala kašico, ki jo je Kristina Brenkova prepesnila iz slovaške ljudske pesmi).

V Vedežu in Zvončku vsa leposlovna besedila vsebujejo podatek o avtorju. Cicido vsebuje 90 %, Naš rod in Ciciban pa približno 70 % avtorskih besedil. Vrtec in Bučka, kot rečeno, vsebujeta visok delež ljudskih besedil, zato je njun delež avtorskih besedil manjši. V Vedežu je avtor edinega leposlovnega besedila Matija Valjavec. V Vrtcu so omenjeni samo trije avtorji: Ivan Tomšič, Krištof Šmid in č. Avtorji proznih besedil v Zvončku so Hinko Medič,

Antonija Germkova, Anton Leban idr., najpogostejši avtorji poezije pa so Nedin Sterad, Vinko Klanšek in Franc Rojec. Slednji je tudi avtor edinega dramskega besedila v časopisu. Avtorji poezije v Našem rodu so Venceslav Winkler, Marija Vogelnikova, Josip Ribičič in Mitja, avtorji proze pa so poleg Venceslava Winklerja in Josipa Ribičiča še Franjo Čiček, Manica Komanova, France Novšak idr. V Cicibanu so avtorji proznih besedil Josip Ribičič, Liza Hribar, Tone Seliškar in Hinko Vilfan, avtorji poezije pa Marija Zalar, Zoran Hudales in Utva. Avtor edinega dramskega besedila je Jože Kranjc. V Cicidoju so avtorji poezije Kristina Brenkova, Bina Štampe Žmavc, Matej Bor idr., avtorji proznih besedil pa Anja Štefan, Katarina Sokač, Jelka Pogačnik idr. V Bučki sta avtorja poezije Petra Likar in Žiga Gombač, avtorja proze pa Tanja Usar in Milan Petek.

V prvih časopisih (Vedež, Vrtec, Zvonček, Naš rod) je prisotnih več nepopolnih objav avtorjev (začetnica imena in priimek, začetnici imena in priimka, vzdevek, samo ime), medtem ko so v kasnejših revijah (Ciciban, Cicido in Bučka) avtorji objavljeni s polnim imenom in priimkom. V Vedežu je avtor edinega leposlovnega besedila podpisan z začetnico imena in celim priimkom (M. Valjavec). V Vrtcu so omenjeni avtorji I. Tomšič, K. Šmid in č (imeni dveh avtorjev sta torej zapisani z začetnicama, medtem ko sta priimka izpisana, v enem primeru pa je objavljena samo črka »č«). V Zvončku so avtorji večinoma objavljeni s celim imenom in priimkom, v nekaj primerih je ob priimku objavljena samo začetnica, enkrat sta ime in priimek objavljena z začetnico (F. H.), dvakrat pa je objavljen vzdevek (Hasan-Aginica, Podbreški). V Našem rodu so avtorji večinoma podpisani z imenom in priimkom, nekaj besedil pa poleg priimka avtorja vsebuje samo začetnico imena. Enkrat se pojavi samo ime (Mitja). V Cicibanu so avtorji objavljeni z imenom in priimkom, v enem primeru pa je objavljen samo vzdevek (Utva). V Cicidoju in Bučki so vsi avtorji objavljeni s polnim imenom in priimkom.

– *Leposlovna besedila – literarna vrsta:*

Besedila so v prvih časopisih praviloma daljša, v novejših revijah pa krajša. Dramatika v literarnih revijah in časopisih praviloma ni zastopana – pojavi se le v Zvončku (Spoštuj starost!) in Cicibanu (Čudežne punčke). V Vedežu je edino leposlovno besedilo prozno (Moliti ne odlašaj!), proza pa prevladuje tudi v Vrtcu (V stvarjenji svetá se nam kaže modrost in vsemogočnost božja, Miloserčna deklica, Ne bodi sebičen, Najslajši sméh, Lastovica in ptice), Našem rodu (Ukradena dolina, Milo za drago, V deželi opic ...), Cicibanu (Tinče in Binče, Povest o trmasti in pametni muli, Rihtarjevo tele ...) in Cicidoju (Srajčica, Igraj se s

Pikijem, Miš ...). Visok delež poezije pa je v Zvončku (Nočni potnik, Pogum!, V samotni uri ...) in Bučki (Poletni dan, Vrtiljak, Jaz pa pojdem na Gorenjsko, Čin, čin, čin, Drežnica in Barčica po morju plava).

– *Leposlovna besedila – književnost:*

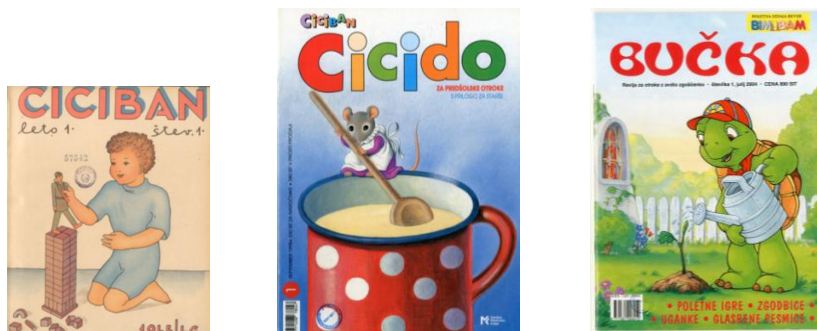
Literarne revije in časopisi za mlade dajejo prednost slovenski književnosti. V Vedežu, Zvončku, Cicibanu in Bučki so vsa besedila iz slovenske književnosti, nekaj besedil iz svetovne književnosti najdemo le v Vrvcu (Miloserčna deklica, ki jo je v originalu napisal nemški avtor Krištof Šmid (Christoph Schmid)), Našem rodu (besedilo Potapljač in morski psi, ki ga je Josip Ribičič predelal iz originala Jacka Londona) in Cicidoju (Miška je kuhala kašo, ki jo je Kristina Brenkova prepesnila iz slovaške ljudske pesmi, in besedilo Igraj se s Pikijem avtorja Erica Hilla).

– *Besedno in nebesedno:*

Delež samo besednih prispevkov s časom pada – v Vedežu so vsi prispevki samo besedni, v Cicibanu je samo besednih le še slabih 12 % prispevkov, v Cicidoju in Bučki pa vsa besedila spremlja tudi vizualni element. Vizualne prvine sčasoma torej pridobivajo na pomenu (spremembe v tej smeri nakaže že Naš rod leta 1941, nato pa delež nebesednega ob besednem skokovito naraste).

Odraz odnosa posameznega časopisa oz. revije do vizualnega so tudi same naslovnice. Na naslovnici Zvončka je majhna podoba zvončkov, od Našega rodu naprej pa se na naslovnici pojavijo celostranske podobe (Naš rod: avtoportret Riharda Jakopiča, Ciciban: ilustracija otroka med igro neznanega avtorja, Cicido: miška, ki kuha, avtorice Jelke Reichman, Bučka: želvak Franček med sajenjem drevesa, Tehniška založba Slovenije).

Slika 24: Naslovnice analiziranih časopisov in revij

Viri: Vedež (1848), Vrtec (1871), Zvonček (1918), Naš rod (1941/42),
Ciciban (1945), Cicido (1998), Bučka (2004)

Pred Našim rodom pa je pomemben premik v smeri vizualnega naredil Zvonček, ki ob besedilih sicer ni ponudil toliko ilustracij kot kasnejši časopisi in revije, je pa postregel s številnimi bogatimi okraski.

Slika 25: Primeri okraskov v Zvončku

Vir: Zvonček, 1918; 2, 3, 13, 32

– *Avtorstvo pri nebesednem:*

Nepodpisane ilustracije sčasoma izginjajo. Še v Vrtecu so vse podobe brez podpisanega avtorja, potem pa ta delež drastično pada. V novejših revijah (Cicido, Bučka) so vse ilustracije podpisane. V nekaterih časopisih in revijah (Zvonček, Cicido in Bučka) so prisotne tudi fotografije. Avtorji fotografij niso znani.

V Zvončku je pri treh ilustracijah naveden avtor Maksim Gaspari, Kotiček gospoda Doropoljskega pa ima v ilustraciji skriti črki I in E, ki sta morda avtorjevi začetnici. V Našem rodu so ilustracije prispevali France Mihelič, Niko Pirnat, Marija Vogelnikova, Maksim

Gaspari, Albert Sirk in Oton Gaspari. Naslovnico krasi avtoportret Riharda Jakopiča. V Cicibanu so avtorji ilustracij Tone Kralj, Mara Kraljeva, Ive Šubic, Maksim Sedej idr. V Ciculoju so najpogostejše ilustracije Janka Testena, Jelke Reichman in Jelke Godec Schmidt. Najpogostejše avtorice ilustracij v Bučki pa so Tina Brinovar, Ksenija Orošelj, Teja Kleč in Polona Kosec.

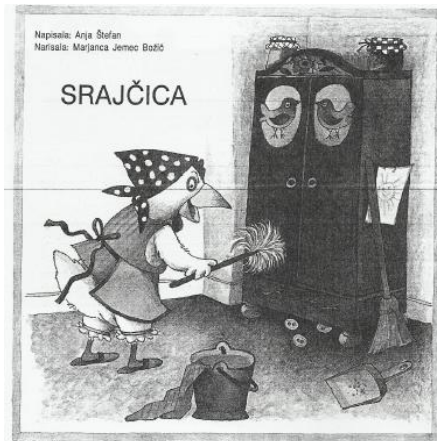
Slika 26: Primer ilustracije neznanega avtorja (Vrtec)

Vir: Vrtec, 1871, 15

Slika 27: Primer ilustracije, kjer je avtorjevo ime del ilustracije (Zvonček)

Vir: Zvonček, 1918, 4

Slika 28: Primer ilustracije, kjer je avtor naveden (Cicido)

(opomba: slika je v originalu barvna)

Vir: Cicido, 1998, 8

Slika 29: Primer nepodpisane fotografije v prilogi Zvončka

Vir: Zvonček, 1918, 22

– *Prevladujoča tematika:*

Vzgojna tematika (družbena, politična, verska) prevladuje v Vedežu in Zvončku. Tudi večina besedil v Vrctu in Cicibanu ima vzgojno tematiko. Ti časopisi tudi najbolj nagovarjajo mladega bralca, ga poskušajo usmerjati in tako ali drugače vzgajati. Poučna tematika je najbolj prisotna v Cicidoju in Bučki, revijah, ki sta najmanj vzgojno naravnani. Tudi v našem rodu je razmeroma visok delež besedil s poučno tematiko. Najmanj poučne tematike je v najbolj leposlovnem Zvončku. Estetske tematike v besedilih iz Vedeža in Vrca sploh ne najdemo, pojavi se šele v Zvončku in je kasneje v Našem rodu, Cicibanu, Cicidoju in Bučki približno enako zastopana (23–30 %). Estetska tematika se v časopisih in revijah torej pojavi

najkasneje, medtem ko na začetku prevladuje vzgojna tematika. V novejših revijah je največkrat prisotna poučna tematika.

– *Oglasi:*

Oglasi se praviloma pojavljajo v novejših revijah, res pa je, da prvo besedilo, ki deluje kot oglas, najdemo že v Zvončku, kjer je objavljeno besedilo o upravniku Luki Jelencu in njegovem delu. Besedilo bralce poziva k plačevanju naročnine in privabljanju novih naročnikov, ker ima upravnik zelo oteženo delo zaradi pomanjkanja denarja, Zvonček pa bi tudi lahko bil večji in lepši, če bi imel upravnik na razpolago več denarja. Trije klasični oglasi se pojavijo na zadnji strani Našega rodu. V Cicidoju so oglasi vpeti v neleposlovna besedila s poučno tematiko, vendar lahko rečemo, da gre za prikrito vzgojno tematiko, saj mladega bralca vzgajajo v potrošnika. V Bučki so objavljeni klasični oglasi in oglasi, vpeti v neleposlovna besedila.

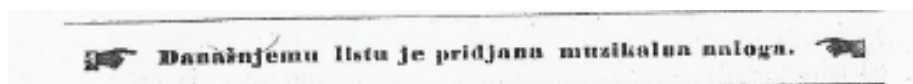
Priloge:

– *Število prilog:*

V Vedežu, Našem rodu in Cicibanu ni priloge. V Vrtecu, Zvončku in Cicidoju je po ena priloga, v Bučki pa sta dve prilogi.

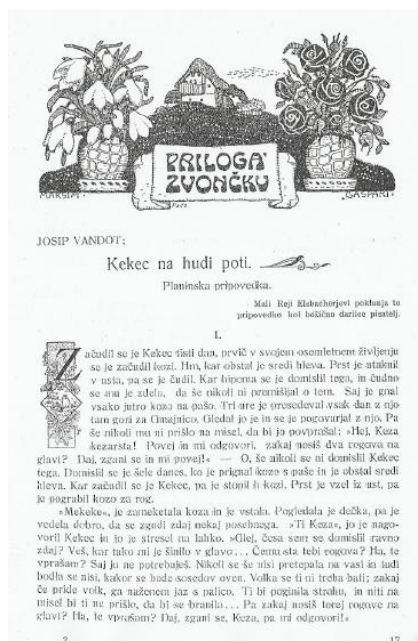
– *Vrsta priloge:*

V Vrtecu je priloga neliterarna, in sicer piše, da je listu priložena »muzikalna naloga«, vendar ni jasno, za kakšno nalogo gre (tudi ostale številke naj bi prinašale glasbene priloge, obljublja uredništvo). Zvončkova priloga je literarna – planinska pripovedka Kekec na hudi poti Josipa Vandota. Cicido spremlja neliterarna priloga za starše v obliki napotkov pod nekaterimi besedili. V Bučki sta prilogi dve: prva je neliterarna (posterja želvaka Frančka in Jagodke), druga pa literarna (zgoščenska s pravljicami Žabji kralj, Cesarjeva nova oblačila, Trnuljčica in O treh grahah).

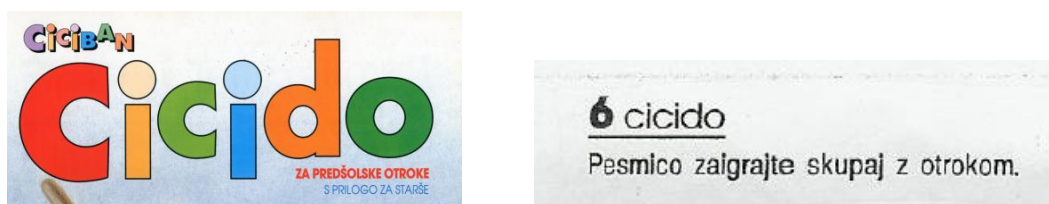
Slika 30: »Muzikalna naloga« kot priloga prve številke Vrtca (1871)

Vir: Vrtec, 1871, 16

Slika 31: Vandotov Kekec na hudi poti kot priloga 19. letnika Zvončka (1918)

Vir: Zvonček, 1918, 17

Slika 32: Napotki za starše kot priloga prve številke Cicidoja (1998)

Vir: Cicido, 1998, 1 in 6

Slika 33: Zgoščenka s pravljicami kot priloga prve številke Bučke (2004)

Vir: Bučka, 2004, 1 in 2

4 SKLEP

S pomočjo literarnoteoretičnega in literarnozgodovinskega pristopa v teoretičnem delu ter kvalitativne analize posameznih števil najboljših reprezentativnih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade (Vedež, Vrtec, Zvonček, Naš rod, Ciciban, Cicido in Bučka) v empiričnem delu diplomskega dela sem poskušala pokazati, kakšna je dinamika pojavljanja slovenskih literarnih revij in časopisov za otroke in mlade ter katere so bistvene razlike in podobnosti med slovenskimi literarnimi revijami in časopisi za otroke in mlade.

Čeprav sem z analizo najboljših reprezentativnih časopisov in revij posameznega obdobja zaobjela več kot stoletje in pol pojavljanja literarnih revij in časopisov za otroke in mlade, bi bilo mogoče raziskavo še izpopolniti – analiza bi lahko zajela več števil posamezne revije ali časopisa, analizirali pa bi lahko še nekatere druge revije, ki so prav tako pustile določen pečat. Splačalo bi se posvetiti tudi zadnjemu obdobju in podrobneje preučiti sodobne revije, ki so se pojavile leta 2004 in kasneje.

Zdaj pa še enkrat pogledjmo glavne izsledke raziskave. Uredniki so bili sprva moški (Vedež: Ivan Navratil, Vrtec: Ivan Tomšič, Zvonček: Engelbert Gangl, Naš rod: Josip Ribičič, Ciciban: uredniški odbor Mladinske knjige oz. Josip Ribičič), pri novejših revijah pa se pojavijo ženske urednice (Cicido: Nataša Bucik, Slavica Remškar in Karmen Bizjak Merzel, Bučka: Maja Borin). Založniki so bili najprej posamezniki (Vedež: Rozalija Eger, Vrtec: Ivan Tomšič), kasneje združenja učiteljev (Zvonček: Zaveza jugoslovanskega učiteljstva, Naš rod: Učiteljsko združenje v Ljubljani), v zadnjem času pa revije izdajajo založbe (Ciciban in Cicido: Mladinska knjiga Založba, d.d., Bučka: Novium d.o.o.). Literarne revije in časopisi za otroke in mlade večinoma izhajajo mesečno.

V prvih časopisih (Vedež, Vrtec in Zvonček) so bile v besedilih uporabljene samo male tiskane črke, v kasnejših revijah (Naš rod in Ciciban) sta uporabljena oba tipa črk, delež besedil z velikimi tiskanimi črkami pa se v sodobnejših revijah povečuje in tudi vsi naslovi so v zadnjem času zapisani z velikimi tiskanimi črkami (Cicido in Bučka). Porast velikih tiskanih črk lahko vsekakor povežemo s tem, da je ponudba revij za otroke in mlade danes večja in da so revije za mlajše otroke jasno ločene od tistih za starejše, revije za mlade pa od revij za otroke. Prvi časopisi so bili večinoma namenjeni mladini, zato je bil tudi izbrani tip črk temu primeren. Časopisi in revije so dolgo izhajali v formatu A5 (Vedež, Vrtec, Zvonček,

Naš rod in Ciciban), sodobnejše revije pa so večje in izhajajo v formatu A4 (Cicido in Bučka). Število strani in prispevkov s časom narašča. Tisk je bil sprva črno-beli, v Cicibanu pa prvič opazimo barve, ki so danes sestavni del vseh revij za otroke in mlade.

V grobem časopisi in revije obsegajo leposlovne in neleposlovne rubrike, prisoten pa je tudi del, v katerem so po navadi razne križanke, uganke, šale ... Pomemben del, v zadnjem času še toliko bolj, so rubrike, ki svoje bralce vabijo k neposredni udeležbi pri nastajanju revije. Prvi časopisi (Vedež, Vrtec in Zvonček) imajo uvodnik, tudi nagovarjanja mladih bralcev je več, medtem ko so kasnejše revije običajno brez uvodnika, bralca pa nagovarjajo pri neleposlovnih besedilih, ki otroke spodbujajo k reševanju nalog. Uvodnik služi kot sredstvo vzpostavljanja stika z mladimi bralci, časopisi z uvodnikom pa bolj neposredno nagovarjajo svoje bralce kot revije, ki uvodnika nimajo. Priloge so različne, običajno pa je časopisu oz. reviji priložena ena priloga (Vrtec: »muzikalna naloga«, Zvonček: planinska pripovedka Kekec na hudi poti Josipa Vandota, Cicido: priloga za starše v obliki napotkov pod nekaterimi besedili, Bučka: posterja in zgoščenska s pravljicami).

Sprva so prevladovala neleposlovna (poučna) besedila (Vedež in Vrtec), potem pa začne naraščati delež leposlovnih besedil (Zvonček, Naš rod in Ciciban). V novejših revijah (Cicido in Bučka) ponovno narašča delež neleposlovnih besedil v obliki poučnih nalog za otroke. Polleposlovnih (literariziranih) besedil je malo, pogostejša postajajo v novejših revijah (Ciciban, Cicido in Bučka). Besedila so večinoma avtorska, ljudskih oz. anonimnih je manj, predelave so redke. Prevladuje proza, poezije je nekoliko manj, dramatike skoraj ni. Prednost imajo dela iz slovenske književnosti, besedila iz svetovne književnosti so redka. V prvih časopisih (Vedež, Vrtec, Zvonček in Naš rod) je prisotnih več nepopolnih objav avtorjev (začetnica imena in priimek, začetnici imena in priimka, vzdevek, samo ime), medtem ko so v kasnejših revijah (Ciciban, Cicido in Bučka) avtorji objavljeni s polnim imenom in priimkom.

Delež samo besednih prispevkov s časom pada – v novejših revijah vsa besedila spremljajo tudi vizualne prvine, ki torej sčasoma pridobivajo na pomenu (spremembe v tej smeri nakaže že Naš rod leta 1941, nato pa delež nebesednega ob besednem skokovito naraste). Odras odnosa posameznega časopisa oz. revije do vizualnega so že same naslovnice (od Našega rodu naprej se na naslovnici pojavijo celostranske podobe, s Cicibanom pa celostranske naslovnice zaživijo v barvah). Nepodpisane ilustracije sčasoma izginjajo, kar pomeni, da je

tudi avtorstvo različnih podob postalo sestavni del revij (izjema so fotografije, ki so v analiziranih številkah še vedno brez podpisanih avtorjev).

Estetska tematika se v časopisih in revijah pojavi najkasneje (šele v Zvončku). Na začetku v besedilih prevladuje vzgojna tematika (Vedež, Vrtec in Zvonček). V Našem rodu je veliko poučne, v Cicibanu vzgojne, v novejših revijah (Cicido in Bučka) pa ponovno poučne tematike. V Našem rodu se prvič pojavijo oglasi, ki so v zadnjem času praviloma stalnica. V sodobnejših revijah (Cicido in Bučka) so oglasi celo vpeti v neleposlovna besedila s poučno tematiko in tako mladega bralca prikrito vzgajajo v potrošnika.

Revije so danes skratka bolj prilagojene mlajšim otrokom, velik poudarek je na vizualnem, vsebina je lahkotnejša in bolj poučna, medtem ko je bila včasih bolj resna in vzgojno naravnana, nemalokrat pa je zašla celo v čisto moraliziranje. Sodobne revije vabijo z barvami in prilogami ter poskušajo mladega bralca prepričati vsaka po svoje in tako že majhnega otroka vzgajajo v potrošnika, ki s svojimi željami pomembno sooblikuje tržišče.

5 SEZNAM LITERATURE IN VIROV

- Amon, S. (1992). Luč, v: Enciklopedija Slovenije 6: Krek–Marij, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 334.
- Amon, S. (2000). Vedež, v: Enciklopedija Slovenije 14: U–We, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 163.
- Amon, S. in Kobe, M. (1993). Mladinsko časopisje, v: Enciklopedija Slovenije 7: Marin–Nor, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 177–179.
- Blažič, M. (2011). Branja mladinske književnosti. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Brecelj, M. (1994). Novi rod, v: Enciklopedija Slovenije 8: Nos–Pli, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 31.
- Bučka (2004). Letn. 1, št. 1., ur. Tement, M. Maribor: Novium d.o.o.
- Ciciban (1945). Letn. 1, št. 1, ur. uredniški odbor Mladinske knjige. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Cicido (1998). Letn. 1, št. 1, ur. Bucik, N. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba.
- Durjava, V. (1994). Pionirski list, v: Enciklopedija Slovenije 8: Nos–Pli, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 341.
- Galeb (1954). Letn. 1, ur. Grbec, I. Trst: Ivan Grbec.
- Hojan, T. (1999). Kaj bereta slovenski učitelj in učenec: pedagoški in mladinski listi na Slovenskem v 20. stoletju. Ljubljana: Slovenski šolski muzej.
- Jeri, J. (1989). Galeb, v: Enciklopedija Slovenije 3: Eg–Hab, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 176.
- Kajzer, J. (1992). Kurirček, v: Enciklopedija Slovenije 6: Krek–Marij, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 79–80.
- Kekec (1991). Letn. 1, št. 1, ur. Horvat, J. Ljubljana: Založba Mladika.
- Kekec (2013). Letn. 22, št. 6, ur. Mušič, P. Ljubljana: Založba Mladika.
- Kmecl, M. (1996). Mala literarna teorija. Ljubljana: Založba M & N.
- Kobe, M. (1987). Angelček, v: Enciklopedija Slovenije 1: A–Ca, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 79.
- Kobe, M. (1988). Ciciban, v: Enciklopedija Slovenije 2: Ce–Ed, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 65.
- Kobe, M. (1993a). Mladinska književnost, v: Enciklopedija Slovenije 7: Marin–Nor, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 172–174.

- Kobe, M. (1993b). Naš rod, v: Enciklopedija Slovenije 7: Marin–Nor, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 341–342.
- Kobe, M. (1998). Slovenska mladinska književnost, v: Slovenska mladinska književnost in ilustracija. Ljubljana: Slovenska sekcija IBBY, str. 5–7.
- Kurirček (1961/62). Letn. 1, ur. Štolfa, M. Ljubljana: Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije.
- Longyka, I. (1994). Pionir, v: Enciklopedija Slovenije 8: Nos–Pli, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 340.
- Luč (1935/36). Letn. 1, ur. Sekovanič, K. Ljubljana: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.
- Mladi rod (1952). Letn. 1, ur. Strauß, B. Celovec: Franc Aichholzer.
- Munda, J. (1992). Literarna revija, v: Enciklopedija Slovenije 6: Krek–Marij, ur. Javornik, M. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 204–205.
- Naš rod (1941/42). Letn. 13, št. 1, ur. Ribičič, J. Ljubljana: Učiteljsko združenje v Ljubljani.
- Pionir (1960/61). Letn. 1960/61, ur. Onič, F. in Perko, B. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Pionirski list (1984/85). Letn. 37, ur. Samide, V. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Saksida, I. (2000). Vrtec, v: Enciklopedija Slovenije 14: U–We, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 391–392.
- Saksida, I. (2001). Zvonček, v: Enciklopedija Slovenije 15: Wi–Ž, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 278.
- Stergar, J. (1993). Mladi rod, v: Enciklopedija Slovenije 7: Marin–Nor, ur. Voglar, D. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 179–180.
- Stražar, B. (1982). Književnost za otroke. Ljubljana: Zavod SR Slovenije za šolstvo.
- Štumerger, D. (1995). Ob 50-letnici Cicibana, v: Otrok in knjiga, letn. 22, št. 39/40, str. 120–121.
- Vedež (1848). Letn. 1, št. 1, ur. Navratil, I. Ljubljana: Rozalija Eger.
- Vrtec (1871). Letn. 1, št. 1, ur. Tomšič, I. Ljubljana: Ivan Tomšič.
- Zvonček (1918). Letn. 19, št. 1 in 2, ur. Gangl, E. Ljubljana: Zaveza jugoslovanskega učiteljstva.

Elektronski viri:

- Predstavitev revije Cicido (2013). http://www.mladinska.com/cicido/o_cicidoju/predstavitev, 31. 8. 2013.
- Revija Kekec (2012). http://www.zalozbamladika.si/revija_kekec.html, 22. 8. 2013.

Vse najboljše, Ciciban! (2013). <http://www.emka.si/176355-vse-najboljse-cicibanw/PR/68170>, 26. 8. 2013.

PRILOGA: Delovna tabela

OBRAVNAVANO PODROČJE/ČASOPIS OZ. REVUIJA	VEDEŽ (1848-1850)	VRTEC (1871-1944)	ZVONČEK (1900-1939)	NAŠ ROD (1929-1944)	CICIBAN (1945-)	CICIDO (1998-)	BUČKA (2004-2012)
LETO, LETNIK/ŠTEVILKA	1848, 1/1	1871, 1/1	1918, 19/1 & 2	1941/42, 13/1	1945, 1/1	1998, 1/1	2004, 1/1
VSA BESEDILA	7	15	30	28	17	22	20
BESEDILA V ČASOPISU OZ. REVUIJI	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ	ŠT. B./VSA B./DELEŽ
LEPOSLOVNA BESEDILA	1/7/14,29 %	6/15/40 %	23/30/76,67 %	13/28/46,43 %	12/17/70,59 %	11/22/50 %	7/20/35 %
LEPOSLOVNA BESEDILA - AVTORSTVO:							
1. LJUDSKO/ANONIMNO	0	3/6/50 %	0	2/13/15,385 %	3/12/25 %	0	3/7/42,86 %
2. AVTORSKO	1/1/100 %	2/6/33,33 %	23/23/100 %	9/13/69,23 %	9/12/75 %	10/11/90,91 %	4/7/57,14 %
3. LJUDSKO* (PREDELAVE)	0	1/6/16,67 %	0	2/13/15,385 %	0	1/11/9,09 %	0
LEPOSLOVNA BESEDILA - LITERARNA VRSTA:							
1. POEZIJA	0	1/6/16,67 %	16/23/69,56 %	4/13/30,77 %	4/12/33,33 %	5/11/45,45 %	5/7/71,43 %
2. PROZA	1/1/100 %	5/6/83,33 %	6/23/26,09 %	9/13/69,23 %	7/12/58,33 %	6/11/54,55 %	2/7/28,57 %
3. DRAMATIKA	0	0	1/23/4,35 %	0	1/12/8,33 %	0	0
LEPOSLOVNA BESEDILA - KNJIŽEVNOST:							
1. SLOVENSKA (MLADINSKA) KNJIŽEVNOST	1/1/100 %	5/6/83,33 %	23/23/100 %	10/13/76,92 %	12/12/100 %	9/11/81,82 %	7/7/100 %
2. SVETOVNA (MLADINSKA) KNJIŽEVNOST	0	1/6/16,67 %	0	1/13/7,69 %	0	2/11/18,18 %	0
3. NI RAZVIDNO	0	0	0	2/13/15,38 %	0	0	0
NELEPOSLOVNA (POUČNA) BESEDILA	6/7/85,71 %	9/15/60 %	6/30/20 %	14/28/50 %	3/17/17,65 %	9/22/40,91 %	10/20/50 %
POLLEPOSLOVNA (LITERARIZIRANA) BESEDILA	0	0	1/30/3,33 %	1/28/3,57 %	2/17/11,76 %	2/22/9,09 %	3/20/15 %
BESEDNO IN NEBESEDNO:							
1. SAMO BESEDNO	7/7/100 %	11/15/73,33 %	24/30/80 %	15/28/53,57 %	2/17/11,76 %	0	0
2. KOMBINACIJA BESEDNEGA IN NEBESEDNEGA	0	4/15/26,67 %	6/30/20 %	13/28/46,43 %	15/17/88,24 %	22/22/100 %	20/20/100 %
AVTORSTVO PRI NEBESEDNEM:							
1. LJUDSKO/ANONIMNO	/	4/4/100 %	8/11/72,73 %	4/10/40 %	3/12/25 %	2/22/9,09 %	3/20/15 %
2. AVTORSKO	/	0	3/11/27,27 %	6/10/60 %	9/12/75 %	20/22/90,91 %	17/20/85 %
PREVLADUJOČA TEMATIKA:							
1. VZGOJNA (družbena, politična, verska)	5/7/71,43 %	8/15/53,33 %	19/30/63,33 %	7/28/25 %	9/17/52,94 %	1/22/4,55 %	1/20/5 %
2. POUČNA	2/7/28,57 %	7/15/46,67 %	2/30/6,67 %	14/28/50 %	4/17/23,53 %	15/22/68,18 %	13/20/65 %
3. ESTETSKA	0	0	9/30/30 %	7/28/25 %	4/17/23,53 %	6/22/27,27 %	6/20/30 %
PRILOGE/ŠT. PRILOG:	ni priloge	»muzikalna naloga«	Kekec na hudi poti	ni priloge	ni priloge	priloga za starše	zgoščenka + poster
1. LITERARNA			1				1
2. NELITERARNA		1				1	1